

Problemi, časopis za mišljenje in pesništvo, december 1968, št. 72

PROB
LEMI
PROB
LEMI

442

PROBLEME

Problemi, časopis za mišljenje in pesništvo, številka 72. Ureja uredniški odbor: Iztok Geister, Niko Grafenauer, Spomenka Hribar, Ivan Hvala, Dušan Jovanovič, Taras Kermauner, Marko Kerševan, Lado Kralj, Andrej Medved, Rastko Močnik, Milan Pintar (glavni urednik), Rudi Rizman, Mitja Rotovnik (odgovorni urednik), Marjan Tavčar, Ivo Urbančič, Saša Vegri, Franci Zagoričnik. Lektor: Darko Dolinar. Korektor: Igor Longyka. Tehnični urednik: Marjan Rožanc. Metêr Peter Žebre. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Beethovnova 2, tel. 20 487. Tehnični urednik posluje v sredo in petek od 9. do

13. ure. Uredniki sprejemajo: uredništvo za sociologijo in filozofijo v ponedeljek od 15.30—17. ure; uredništvo za literaturo v torek od 15.30—17. ure; uredništvo za literarno kritiko v sredo od 15.30—17. ure. Uprava posluje v četrtek od 14.30—16.30 ure. Naročila pošiljajte na CK ZMS, Ljubljana, Dalmatinova 4, tel. 310 033, tekoči račun 501-8-475/1 z oznako: za Probleme. Celoletna naročnina 25 N din, cena posameznega izvoda 2,50 N din, cena dvojne številke 5 N din. Izdajata predsedstvo ZMS in UO ZSJ v Ljubljani. Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.

Denis Poniž (442): Pesmi	540
Vasko Pregelj	548
Denis Poniž (442): Esej o golem človeku	549
Pogreb svete Cecilije	553
Mate Dolenc: Najsrečnejši človek leta	555
Jure Detela (442): Pesmi	565
Vasko Pregelj: Utrinki	567
Milan Jesih (442): Pesmi	574
Bard Iucundus (442): Čudnosti	587
Uroš Kalčič (442): Pesmi	586
Ferdinand Miklavc (442): Pesmi	589
Andrej Brvar (442): Vijavaja	600
Tomaž Kralj (442): Hiša ptic	605
Matjaž Kocbek (442): Pesmi	614
Ivo Svetina (442): Pesmi	627

442

»Ljubi resnico, išči resnico, govori resnico, brani resnico do smrti.« »Pisal sem vam to pismo v ječi in v okovih, pričakujoč, da bom jutri obsojen na smrt, a v polni nadi, da ne odstopim od božje resnice in da ne prekličem zmot, ki so jih krive priče dokazovale... In prosim vas, da bi se ljubili, dobrih ne pustili z nasiljem zatirati in da bi vsem resnico želeli.«

Jan Hus (zadnje naročilo češkemu narodu 10. junija 1415)

Preselili smo se na 442

Triptihon za ljubico
(balada)

rojen
iz očeta in matere
na dvakrat deseti dan
meseca kimavca
v letu gospodovem
tisoč
in devetsto
in štirideset
in osem
v stolnem mestu
vojvodine kranjske
ljubljeni
krščen v cerkvi
bratov frančiškanov
na dvakrat deseti dan
meseca sušca
v letu gospodovem
tisoč
in devetsto
in štirideset
in devet
na ime
dionizij

je čas
ko zorijo kiselkaste lesnike
in modrijo drnule
je čas ko umirajo reke
in se rojevajo ljudje

izginejo sledi
prastarih plovil
zaman iščemo strohnela trupla
starih brodov
na reki samotni

zlata krogla izpije
kamenje in alge
pomori vijoličaste rože
in otok preplavi
pride mladenič
v mrtvem mulju
se reži
ostudno telo
napihnjene glavače
ribe mrtvače
sonce zasvira
v golega mladeniča

pregrize močvaro
mladenič na otok priplava
zakliče njeno ime
votlo odmeva mrtvi otok
v pesku utiša
krohот napihnjene glavače
neme
ribe mrtvače

njeno ime izgovori
v veter dviga telo
drevje poljublja
sonce na roko privabi
misli na ljubico spečo
na ljubico daljno zakleto
reko prebrodi na ozki plitvini
ptice
v jutrih kipečih poslušā

njeno ime izgovarja
išče ljubico daljno zakleto
ljubico zlatolaso
mrtvi pesek v roke polaga
reka se plazi zamišljena
v varnem objemu ji spi
mladenič popotni
z vinom omamljen spi
veter ga ziba
znova dahne njeno ime
mladenič popotni

reka zamišljena
ga v luko pozabljeno prinese
na koncu sveta
med spogledljivke črnolase
ga na hrastovo klop posadi
v krčmi ugasli
za mizo z oljem polito
mladenič tuli njeno ime
iz krčme zbeži
noč ga pohlepna požre
v nedri kosmate ga stiska

kapitan breznogi
ga sprejme na barkačo zakleto
ladjo z žoltimi jadri
in trojno palubo

kot odiseja ga privežejo
na jambor visoki
trije mornarji plečati
ga bičajo noč za nočjo
jadra mu žolta
jemljejo vid
od vetra pošastno ožgana

plovejo v dežele bogate
za desetimi oceani
v morja rdeča neznana
jadra se žolta napenjajo
plovejo mornarji plečati
z breznogim kapitanom
mladenič še vedno
diha njeno ime
ljubice zlatolase zaklete

sto let jadra začarana barkača
z žoltimi jadri
veter jih para pohlepni
megle jih lužijo vztrajne
trup v slani vodi pozeleni

sto let je minilo
sto let in en dan
jadrajo v stare zalive
v okljuke sanjske reke domače
gredelj butne neučakan
v pesek s soncem pretkan
popadajo kosmati mornarji na zemljo
povesijo se jadra žolta
v vetru rumenem ožgana
iz mračnega trupa
pod tremi palubami
privalijo kosmati mornarji
sode omamnega vina
možnar medeni na krmi
ustreli
v kozarce teče potok brezbožni

pijejo tri leta
pijejo tri leta in tri dni
da sod je zadnji pokončan
vino je gosto in sladko

ostrgajo mornarji plečati
vegaste mrzle kolibe
rože v travi oživijo
v koč ljubice pozabljene
na postelje položijo
šepetajo stare zgodbe
o barkah neugnanih
in morjih neznanih bogatih

ljubice na tuje zbežijo
kolibe usahnejo v suhi ravnici
mornarji plečati
prebodejo sonca goreča
znova izpluje barka zakleta
z žoltimi jadri in krmo bleščečo

tri leta
tri leta in tri dni
je mladenič ljubico iskal
vrnil se je tretji dan
na barko zakleto
kapitan breznogi je žolta jadra
razpel in jadral sto let

dežele je znova videl bogate
preplul je oceanov devet
videl je deklice lepe in
črnih oči spogledljivke
viharjev devet je preživel
in morje začarano prejadral
mladenič popotni
sto sodov vina je popil
sto sodov in enega
z breznogim kapitanom
in kosmatimi mornarji
pod žoltimi jadri

tri barke je razbil
tri barkače zaklete
s trojno palubo in žoltimi
jadri od vetra ožganimi
trikrat je srce v valovih bodril
mladenič popotni
še vedno šepeta njeno ime

v noči temačni viharni
le na srednjem jamboru leščerba sveti
druge je svetilke vihar umoril
mladenič v veter kliče njeno ime
deklice zaklete
deklice zlatolase

rdeči krmar mladeniča tolaži
divje krmilno kolo po vetru obrača
popevčico žvižga
veter pa para jadra rumena
mlado jutro barkačo
zakleto celo pričaka

kapitan zakleti brez noge
mladeniča k sebi povabi
dvajset mu zlatih dukatov
v malho nasuje
dvajset zlatih dukatov
dvajset mu tolarjev srebrnih
podari z besedo

barki ukleti
še tisoč bo let jadra žolta
veter cefral

in morje tri bo belilo palube
še tisoč let in eno
krmar rdeči bo krmilo po vetru obračal
še tisoč let in eno boš
klical njeno ime
v pršec ki golta ljudi

je čas
ko zorijo kisle lesnike
in modrijo drnule
je čas ko se rojevajo ljubezni uklete

Prva domoljubna elegija (narodni motiv)

v prelivu
zatohlo diši
po pregreti travi
in ribjih kosteh

veter psoglavec
gloda hraste v daljavi
ob uri polnočni
trop
mladih čarovnic
reko preleti
v ločju zelena
lučica brli

na nebu blede lunca
sveti
mrlični urno
jezdijo
mrlični urno
jezdijo
na vojsko se podajajo

zastave ljute že
vihrajo
mrlični v drugo
umirajo
s krvjo zemljico
pojijo
boben ropoče
mrlični v borbo kliče
v ločju zelena
lučica trepeče
je polnoč

Druga domoljubna elegija (narodni motiv)

petelin
v selišču
s krikom
novo jutro prebudi

na polju
žarijo svetli
ognji
upornih mrličev
sonce jih obliže
zadnji med njimi
meč zarjaveli
odloži

z gore
črne vrane
letijo
črne vrane
mrtvim mrličem
očesna dupla
izvotlijo
z gore
k bistri vodi
črne vrane letijo
ognji mrličev
še gorijo

pisani petelin
s krikom
novo jutro
vabi
v ognjih črne
vrane gorijo

Tretja domoljubna elegija (umetni motiv)

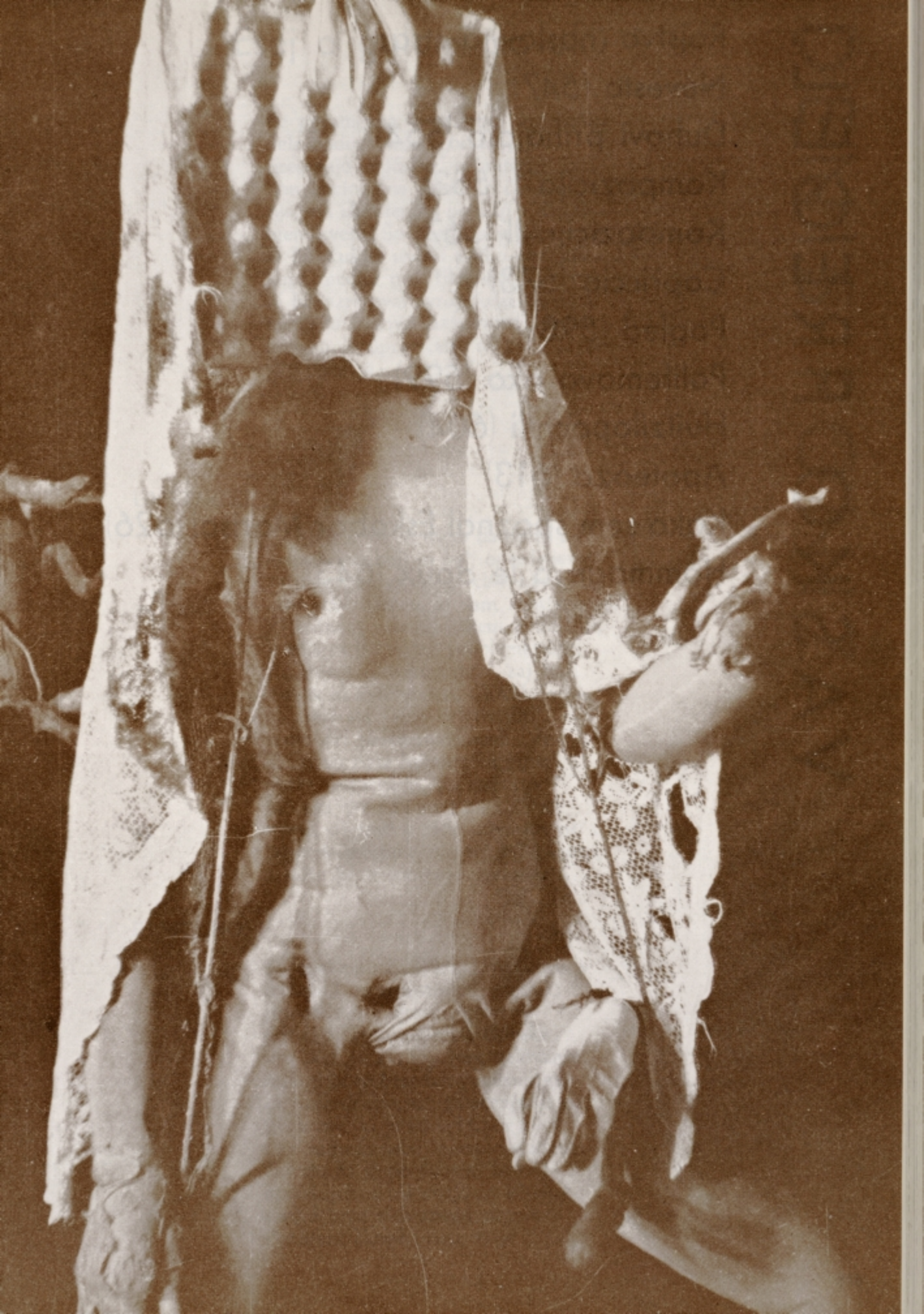
leta 1680
smo zakopali prstene posode
globoko
v rdečo prst

z voskom smo zalili
vitke vratove
vino je teklo staro
dišeče
rdeča zemlja ga je vsesala
pohlepno vase

leta 1680
smo ukrotili
črne konje
podkovali smo jih
s srebrnimi podkvami
z zlatim ovsom nahranili

leta 1680
smo požgali grad na skali
siv gradič
nad bistro vodo
kašče smo zažgali
grajske smo gospe
ljubili

leta 1680
je priplavala rožnata
luna na modro nebo
prihiteli so oblaki
črni neugnanci
požrli so rožnato luno
s kožo in kostmi

VASKO PREGELJ

Rojstvo (naslovna stran)

Nevesta (547)

Duhovi prihajajo (554)

Kompozicija I (563)

Kompozicija II (567)

Capriccio (573)

Pogled (598)

Polifemovo oko (599)

Huitzilopochtli (604)

Apoteoza (613)

Kako sem spoznal Eskobar Marisol (626)

Hommage à le doux (643)

Esej o golem človeku

DENIS PONIŽ

Le posamezna, kvalitetna umetniška dela budijo v nas asociacije, ki presegajo običajne, primitivne in konvencionalne sheme o človeku in njegovi eksistenčni poziciji v današnjem svetu. Še manj pa je umetniških del, ki bi skušala uvesti preko umetniškega medija nov filozofski sistem, ki bi razreševal evropskega človeka in njegove nove razsežnosti, zaradi katerih je upravičena njegova bivanjska pozicija.

I.

UMETNOST

Dejstvo je, da se mora današnji umetnik vse bolj in bolj opredeljevati za tako pojmovanega človeka, ki ni sam sebi namen in sam sebi merilo. Resničnost v umetniškem podajanju je bila in bo vedno problematična. Umetnost ni avtonomna, saj tudi človek ni avtonomen. Človek in umetnost sta samo del trenutka, samo del problematičnosti. Vedno, kadar so naša hotenja na strani prave resničnosti, na strani odločnega p o t r j e v a n j a , spoznamo, da smo v začaranem krogu; z lažjo ne moremo ulti tej začaranosti, z lažjo je ne moremo premagati.

RESNIČNOST

Evropskemu človeku, ki nastopa v današnji umetnosti, so umetniki prisodili dve skrajni poziciji: pozicijo, ki konstituira človeka, vse, kar je v njegovem delovanju, mišljenju in besedah pozitivnega in naprednega; druga skrajnost pa je človek, ki je z a n i k o v a - l e c samega sebe in svoje sredine, človek, ki je po svojem bistvu opredeljen z ničnostjo in ki eksistira brez slehernega namena. Pozitivni človek, tisti, ki je

opredeljen kot n a m e n s k i
 človek, mora torej zagovarjati
 resničnost, upravičenost svoje-
 ga obstoja in progresivnost člo-
 veške družbe na vseh njenih raz-
 vojnih stopnjah. Toda takšen
 pozitiven človek kmalu spozna,
 da mu njegova individualna ničnost
 ne dovoljuje, da bi zagovarjal
 našete pojme, ki opredeljujejo
 pozitivno d r u ž b o , ne pa po-
 zitivnega individua. In slednjič
 se celo resničnost, ki jo je
 goreče branil in povelečeval,
 obrne p r o t i njemu, proti
 njegovemu posvečevalskemu namenu.
 Zgodi se, brez človekove volje ali
 privoljenja, da svet takšnega človeka
 izloči, da ga prične v zadnji posledi-
 ci celo zanikovati. Človek, ki je bil
 prej sam sebi namen in ki je zmo-
 gel posvečevati svoj obstoj in svoje ravnanje,
 spozna, da ni več varne resničnosti,
 zaradi katere bi njegovo bivanje imelo
 individualni namen. Človek se prične bori-
 ti, toda sedaj za sebe in svoj mikro-
 kozmos.

II.

ZANIKOVALEC

Prejšnji poosebljeni pozitiven člo-
 vek je stopil na pot negacije vsega,
 kar ni on sam. Videč svoj uspeh, svo-
 jo osebno moč in zmožnost, si je
 ustvaril miselni sistem, ki je zgrajen
 na zanikovanju obstoječega sveta, nje-
 gove množične pozitivistične miselno-
 sti. Obstoj in bivanje prične razlagati
 iz nič in transcendence. S
 tem potrjuje svoj oficialni pogled
 na transcendenco svojega
 miselnega sveta. Procese, ki so mu
 bili prej nerazumljivi in jih je tako
 tudi sprejemal, prične sedaj negirati.
 Svet pozitivizma je porušen, človek
 živi za svoj transcendentalni anti-
 svet.
 Toda z muko sestavljeni anti-
 svet je samo pomagalo, ki si ga je
 človek ustvaril, da bi zadostil

svoji nepopolnosti.

Tako ustvarjeni svet zanika resničnost, razlaga nerazumljivo z nerazumljivim, priznava le sebe in tisto, kar iz njega izhaja. To je navidezno popoln, zaključen in nespremenljiv svet brez napak in nepopolnosti.

Toda v srečnem človeku se znova naseli dvom, popolnost človeka in sveta, ki je bila začasno v skladu, se prične rušiti. Človek je v svojem bivanju že drugič ogrožen od samega sebe. Anti-svet se zaradi svoje dogmatične in nedomišljene osnove poruši do kraja, za njim pa grozi človeku neznano, svet, ki ne more postati človekov.

V njem potekajo vsi človeku nedosegljivi procesi in se uresničujejo vsi zakoni, ki so bili postavljeni izven človeka, brez njegove privolitve. To je svet nešteti možnosti, ki predre šibke stene in preplavi človeka.

III.

GOLI ČLOVEK

V trenutku, ko se ta proces konča, stoji pred nami g o l i človek.

Brez vsega je, kar ga je potrjevalo ali zanikalo. Brez vseh pomagal, ki jih je kopičil okoli sebe in okoli svojega bistva, brez religije in znanosti, brez duše in političnih programov. Ne išče svojega bistva izven sebe, ne išče makrokozmosa v sebi. Ostaja goli človek. Človek se je na prvi stopnji počlovečil do popolnosti, na drugi se je razčlovečil do nič, sedaj pa ostaja od vsega človeškega samo človek-objekt. Človek-objekt je samo fizično eksistirajoči goli človek.

ČLOVEK - OBJEKT

V prijetni, nevznemirljivi zaspanosti, ki ima toliko skupnega z malomestno soparno nedeljo, je pošastno zbuditi

in kreirati takšnega človeka, toda še pošastneje bi bilo za miroljubne malomestneže, če bi ga pozabili priklicati iz megle umetniške fantazije.

Svet golega človeka je svet senzualnih dražljajev, vse njegovo mišljenje je usmerjeno v zadovoljevanje telesnih potreb. Okolico skuša spremeniti v nekaj, kar je koristno za njegovo bivanje in za njegovo bistvo. Kratka je pot, ki jo mora prehoditi človek-objekt, da spozna rešitev, ki mu omogoča popolno in trajno svobodo. To je zavesa navidezne goreče privrženosti družbi ljudi z vsemi konvencijami in zakoni, za katero uspeva človekova navidezna navdušenost in privrženost pozitivizmu ali nihilizmu. Človek celo spozna, da je zanj najbolj primerna razumsko urejena mešanica obeh skrajnosti, ki jo uporablja izključno v svojo osebno korist. Takšen potuhnjeni ali prikriti

PRIKRITI ČLOVEK

človek je v sebi zatrl tisto, kar ga je opredeljevalo kot svobodni subjekt v množici drugih svobodnih in samostojnih subjektov. Za navidezno vse obsegajočo pokorščino, ki meji na hlapčevstvo (tako priljubljen pojav v množici njemu podobnih ljudi), pa se skriva razdiralska miselnost in sovražen odnos do drugače mislečih ljudi, pa tudi do pripadnikov svoje vrste. Takšen človek je zaprl krog človekovega bivanja in njegovih prizadevanj.

IV.

UMETNIK

Rodil se je v množici potuhnjenih in samo nase mislečih ljudi umetnik. Rodil se je v generaciji potrjevalcev ali zanikovalcev človekove veličine in njegovega poslanstva. Rojen je bil z namenom pokornega sluge in zvestega hlapca vladajoči plasti potuhnjenih ljudi. Rojen je bil z namenom, da povečuje vse ali nič.

Toda rodil se je kot umetnik, noseč
v sebi svoj lastni, primarni svet.
Rodil se je z namenom, ki ga ne bo
nikoli zamenjal, ki ga ne bo nikoli
izdal.
Rodil se je kot svoboden in srečen
subjekt.
Je v ljudstvu in z ljudstvom.

Ljubljana, zadnji dan julija.
Ljubljana, predzadnji dan septembra.

Pogreb svete Cecilije

eden med neštetimi sem
izbranec
z znamenjem preslice v rokah
in pobožno
opazujem
sončni zahod
na pogrebni dan
svete cecilije

crknjena zemlja diši

nekje na vrhu vdihavanja
upravičenosti
se obrnem
potopljen
razkrojen
in dolga hoja me utruja

gledam
kako sonce nabada
sosedove smreke
gnusno smrdi po razkroju
pokopavajo sveto cecilijo

crknjena zemlja diši

Že nekaj časa vlada v deželi vročina, kakršne ne pomnijo v zadnjih desetih letih. Iz raznih krajev prihajajo poročila o tem, za deželo nenavadnem pojavu, ki jim človek malo da ne bi verjel, vendar je dovolj, da pogledaš svoj obraz ali roke; znoj curkoma teče iz kože. Umivanje pomaga za nekaj ur, pa nič več, ker prah sproti seda na očiščena mesta; meteorologi pravijo, da so ga prinesli iz Sahare oblaki, ki so nastali zaradi francoskih atomskih poskusov.

Kljub temu neprestano piha veter, ki pa ni niti malo osvežujoč, ampak topel in smrdljiv, kot bi prihajal iz kake tovarniške cevi. V ustih ima gnil okus, v očeh pa peče, najbrž zaradi peska.

Ponoči je malo bolje, tema ublaži vročino. Seveda je zelo težko zaspati, zato hodim na sprehode po okolici, po cestah ali pa po vrtu pred hišo, v kateri stanujem. Hiša, sestavljena iz treh skupaj povezanih poslopij, čepi v temi kot velika koklja, večinoma je zatemnjena, le tri okna na sprednji strani so razsvetljena, to so okna televizijske sobe. V njej preživljajo večere ravnatelj hiše, gospod Quinn, črnc Samson in Kitajec Fred, včasih tudi oskrbnica, miss Mc in jaz. Hiša čemi v svoji temi na robu predmestja kot hrib, kot masa ali kot speča kamela. Ko gre kdo po hodniku, škripajo tla iz linoleja, drgnjenje podplatov po njem povzroča šum, kot bi bile pasje tace s krempeljci. Če spiš, te koraki zbudijo in te je strah.

V tej hiši stanujem, delam in preživljam nenavadne dneve svojega bivanja v tej deželi. Vročina, ki je popolnoma presenetljiva, pravijo, da je posledica velikih atmosferskih motenj, povzročenih od atomskih poskusov in vojn, me zdeluje, a še vedno manj kot domačine, ki je sploh niso vajeni. Ponoči spim pokrit samo z rjuho in čakam, da se zdani. Vmes hodim pit vodo, kadim cigare in včasih tipkam na stroj svoje zapiske, predvsem intervjuje, ki sem jih zabeležil na poti po Evropi. Vendar sem te dni predmet intervjujev večinoma jaz sam.

INTERVJU

»Kaj pravite o sreči, ki vas je nepričakovano doletela?«

»Res ne vem, kaj naj rečem. V zadregi sem, vidite. Seveda sem vesel.«

»Kaj boste z denarjem? Vsota je precejšnja, ali ne?«

»Res sem dobil precej denarja. Ne vem še, kaj bom z njim. Se pravi, vem, pa ne vem, kje naj začnem. Težko je, veste.«

»Ali imate kako težavo s svojo deželjo?«

»Da, na nek način. Saj veste, dežela v razvoju — ne vem, kako naj denar zakonito prenesem domov, mislim tako, da mi ga ne bi vzeli. Zakoni so čudni pri nas — sicer pa gre za nenavaden primer, gotovo niti sami ne vedo, kaj naj storijo. Gotovo bi jim bilo bolj všeč, če bi ga dobili oni in ne jaz.«

»Ali bi bil odvzem velikega premoženja s strani vaše dežele zakonit?«

»Morda ne. Jaz se na to ne spoznam. Če bi hoteli, vem, bi si kar čez noč izmislili zakon ali predpis, ki bi jim dal pravico vzeti — vsaj del denarja. To se tako dela, v teh deželah, veste.«

»Kaj boste torej storili?«

»Zaenkrat na to še ne morem odgovoriti. Ne vem. Mogoče bi šlo vse v redu. Počakati moram. Računam seveda na hud davek, v naši deželi, veste, pride na en zaslužek deset davkov. Dokler ne bom gotov, bom seveda denar shranil pri vas.«

»Dragi gledalci, v vašem in mojem imenu se zahvaljujem našemu gostu za intervju. Želimo mu vso srečo, da bi jo užival neokrnjeno, in da bi naletel na razumevanje, posebno doma.«

Ekran se zatemni, pridejo motnje, bele črte čez celo polje in majhne bele zvezdice, ki se prižigajo in utrinjajo. Črnc Samson me pogleda z leve in Kitajec Fred z desne, ravnatelj Quinn, Škot, ki pije čaj, me pogleda iz kota. Gospa Mc, velika stara ženska, oblečena v nočno srajco, vstane, se mi smehlja skozi debele naočnike in pravi:

»Čestitam, zares.«

Večkrat se ponoči zbudim, in ker se ne počutim več zaspanega, vstanem, da bi prebral nekaj strani knjige ali kake svoje zapiske z novinarske poti ali da bi kaj napisal. Živčno sem hudo utrujen.

Včerajšnjo noč sem se torej tudi zbudil, sedel za mizo in se dotaknil tipk, kar se je nenadoma namizna luč premaknila in padla na stroj. Pobral sem jo in postavil nazaj, bila je mehka v sklepih (gre za inženirsko luč, premično v sklepih, da se jo da naravnati nad risalno desko) in ni hotela držati glave z žarnico pokonci. Žarnica tako ali tako že od prej ni gorela, zato se nisem hotel več ubadati z lučjo, pa sem jo pustil, da je visela z glavo navzdol kot kaka žalostna prikazen. A ko sem se dotaknil tipk, je dvignila glavo in se premaknila celo v spodnjem sklepu. Mislil sem, da se je vzmet sprostila in se je luč mehanično dvignila. Pa se je premikala še kar naprej, kimala in odkimavala je kot lutka in me gledala z mrtvim očesom pregorele žarnice. Mislil sem, če se premika, bo mogoče tudi žarnica oživela, in sem pritisnil na tipko, vendar žarnica na to ni reagirala. Premikala pa se je cela luč in stegovala vrat proti meni; to mi je bilo tako neprijetno, da sem raje vstal, ugasnil stropno luč in legel nazaj v posteljo. Nekaj časa sem spal. Pozneje sem se spet zbudil, celo večkrat, in prižigal stropno luč, a namizna svetilka je kar naprej kimala. O, God, sem si rekel, nekaj je narobe z menoj, to ni v redu. Delo, intervjuji, vročina, samota, radioaktivnost, kaj vem kaj. Odprl sem okno na stežaj, da bi kaka sapica pihnila v sobo, in je res, ampak je bila prav tako vroča kot zrak, nič ni pomagalo. Tedaj sem zaslišal korake na hodniku, po glasovih sem sklepal, da gresta dva človeka mimo moje sobe: ob vratih sta za hip postala in sta bila čisto tiho, najbrž sta poslušala, ali spim in kaj delam. Potem sta se oddaljila, jaz pa sem pridrževal sapo še dolgo potem.

Prav tako je bilo v Ansbachu. Koraki se ustavljajo pred mojimi vrati vsako noč. To je moja osebna mora, stalno premišljujem in pišem o tem. Ansbach je majhno mesto v Zahodni Nemčiji, v njegovi okolici so ameriške vojašnice, ozke, stisnjene ulice so polne ameriških vojakov, med njimi je kar polovica črncev. Kadar nisem z Elke, posedam po pivnicah, sam ob svojem pivu, in gledam te ogromne prikazni v rjavih in zelenih uniformah, črne in bele, pa njihove džipe, pa nemške deklinae, ki se zabavajo z njimi. Večkrat stopijo v pivnico vojaki Military Police, še večji od navadnih vojakov, pridejo po dva in pazljivo pregledajo situacijo, palce držijo za pasom kot kavboji, ob pasu jim visijo pištole v belih tokih.

Posebno kadar pridem od Elke in sem malo pijan, je soba v Gosji gostilni majhna in črna in vsakdo, ki gre po hodniku mimo nje, se pri vratih gotovo malo zaustavi. Vedno se tako tesno počutim v tej sobi.

Dolgo je že tega in ženska, s katero sem bil, se je medtem že spremenila v pizzo.

Pizza se je začela napihovati. Iz testa lezejo roke in noge in joški in rit in drugi deli ženske, in nazadnje prileze ven Elke in mi skoči v usta. Tako me napihne, da spuščam vetrove...

Vseeno bi mnogo raje spal. Najbrž zato tako rad spim podnevi, ker ponoči ne morem. Gospa Mc se čudi, kako more tako mlad človek poležavati. No, rekel sem ji, da ponoči delam, mar ne? Ona je odgovorila, da gre zgodaj spat in da zjutraj kmalu vstane, da pa je najbolj bistra in za delo zjutraj. Kaj pa vročina ponoči, imamo tako čudne vreme, vročina vas ne moti? Kakšna vročina? pravi gospa Mc.

INTERVJU

»Še eno vprašanje, če dovolite...«

»Precej sem že utrujen, ali ne bi...«

»Dovolite, prosim, za naše gledalce — kaj mislite o režimu v vaši deželi?«

»O režimu? Že dolgo nisem o tem premišljeval. No, režim je pač režim. Pravzaprav delajo prava čuda. Neverjetno je, kako se poganjajo iz akcije v akcijo, skozi leta in leta — začnejo z navdušenjem in zagotovili — leto, dve, tri, pa se vse podre — ampak v naslednjo akcijo skočijo tako hitro in goreče, da fiaska prejšnje sploh ni moč opaziti. Sicer pa nisem o tem premišljeval... delajo prava čuda, res. Nimam nič proti, svoboda — relativna — je precejšnja, nič ne bi mogel reči slabega o tem; vsaj če vemo, za katero deželo gre, seveda.«

»Ali se radi vračate domov?«

»O, ja. Tukaj ne bi ostal. Kar dobro živim doma.«

»Torej je standard visok?«

»Kakor kje. Na jugu raje jedo in pijejo, pa manj delajo — saj tako je povsod na jugu. Kar se tega tiče, imajo visok standard. Na severu pa manj jedo, imajo raje avtomobile in razne aparate — televizijo in podobno. Delajo malo več. Kolikor delajo, seveda.«

»Kako bodo gledali na vas, ko se vrnete?«

»Ha, tega pa ne vem. Mislim, da bodo hoteli od tega nekaj imeti. Po poročilih iz banke mi ne kaže dobro — težave so z uvozom denarja. Raje bi ga imeli oni, kot da ga imam jaz. Seveda pa ni nič hudega, saj se vse uredi. Primer je hudo izjemen, veste.«

»O tem ni dvoma. Še eno vprašanje; kako porabljate denar zdaj, tukaj? Slišali smo namreč, da še vedno živite precej skromno, v nekakšnem penzionu ali kaj?«

»Porabljati ga pravzaprav še ne morem. Ga še nisem dobil.«

»Tega nismo vedeli. Zakaj?«

»Saj veste, take stvari gredo počasi. Končno gre za veliko vsoto, pa banke, izplačilo, računi, podpisovanje, čeki. Vzame čas.«

»V imenu gledalcev in v svojem imenu vam želim iz vsega srca, da bi se vse hitro uredilo, v vašo korist. Hvala lepa!«

Odhajam po hodniku televizijske hiše in za menoj cel kup podreptnikov z aparati in beležkami. Pri vratih pa dekleta, oj, sama dekleta, vse stegujejo vratove proti meni in mi molijo papirje in svinčnike in jim moram kracati svoj podpis. Podpis najsrečnejšega človeka leta. Da, tako me imenujejo. Najsrečnejši človek leta! Navsezadnje me potegnejo v to. Začnem se potepati po mestu in gledati najdražje izložbe, grem noter in morim prodajalce — pravzaprav jih ne morim, vsi me poznajo in zadnjič toliko, da mi niso vsilili jaguarja zastonj, rekli so, da bom že potem plačal, če hočem, se lahko odpeljem in tako naprej. Jaz sem odgovoril, da si ne upam voziti po levi, ponudili so mi šoferja, ne, sem rekel, potem je taksi prav tako dober. Vendar sem začel škiliti na jaguarje na cesti sem se sklanjal nadnje, kadar so bili parkirani.

Nič kaj dobro se nisem počutil, večino časa sem bil namreč razburjen, vse dneve po malem razburjen, to uničuje, vrta, počasi žre. Bolje bi bilo preživeti trenuten šok in potem mir in zadeva je rešena, kot takole razburjanje po malem. Ves čas neko pričakovanje. In čas leze počasi kot gosonica. Reporter sicer pravi: »Toda iz te gosonice se bo razvil metulj, poleteli boste, kot da imate krila!« In v pričakovanju kril sem spet razburjen.

INTERVJU

»Za prijateljski pogovor gre,« pravi moj rojak, »slišali smo, da nameravate kupiti rolls royce. Najdražji tip, najdražji avto na svetu. Ali je to res?«

»Prvič slišim, vendar je morda res.«

»V imenu vaše dežele govorim. Kot veste, sem tukaj njen predstavnik. Ne bi želel, da me napak razumete, ampak o tem rolls royceu bi rad govoril.«

»O, najbrž je kar v redu avto. Gotovo gre dvesto na uro. Najbolj všeč mi je, ker je udoben. Vedno sem imel rad velike avtomobile. Saj najbrž veste, doma imam star peugeot...«

»Ah, ne gre zato. Rad bi vas opozoril...« »Na kaj?« »Da vendar ne gre, da bi imeli tak avto.«

»Zakaj ne?«

»Saj niste minister, ne morete se vendar voziti v boljšem avtomobilu kot predsednik republike!«

»O!«

»Ali ste me razumeli? Nič nimam proti temu, da ga kupite — vendar uvoznega dovoljenja ne boste dobili.«

»Čudna reč. Saj bi plačal carino!«

»Ne. Ne gre! Kaj pa bi rekli ljudje?«

»Ha! Kaj bodo rekli, ko jim to povem?«

»V svojem in v imenu domovine vas prosim, ne govorite o tem. Razumite me! So mere, povsod so neke mere — kupite si mercedes ali magari jaguar, samo ne tistega rolls roycea.«

»Kaj pa kak lincoln continental?«

»Človek, ne šalite se, prosim, rotim vas. Lincoln continental ima predsednik Združenih držav, to je isto, kot da bi imeli rolls roycea. Rotim vas!«

»Videl bom, kaj se da storiti. Hvala za povabilo.«

Vsekakor je bil prijazen človek. Ni bil nasilen, ni bil vzvišen, samo prosil me je. In jaz res ne potrebujem rolls roycea, saj ne bi imel kam z njim, kaj šele s continentalom. Če so ljudje z mano prijazni, jim rad ustrezem. Res ne bom kupil rollsa niti continentala. Vendar si bom malo ogledal izložbe, morda bi si kupil kaj športnega. Lahko bo boljši od rollsa, vendar manjši in ne bo šel tako v oči. Mercedes pa ne maram, ker je banalen.

- »Kako se počutite, mislim, ste srečni?«
 »Srečen? Da, res sem srečen.«
 »Kako to mislite?«
 »Tako, no... mir imam. Na miru me pustijo.«
 »Bili ste zaprti, ne?«
 »Da. Kdo pa ni bil?«
 »Koliko časa?«
 »Osem let.«
 »In zdaj ste srečni, ker imate mir.«
 »Da, kar zadovoljen sem.«
 »Kako gledate na razvoj vaše dežele?«
 »No, dobro, kar gre, mislim, da so veliko naredili.«
 »Bi šli radi v zahodni del mesta?«
 »Da, zelo rad. Nekaj sorodnikov imam tam.«
 »Pa ne smete tja?«
 »Kje pa!«
 »Kako se počutite, recimo — ko veste, da najbrž nikoli ne boste videli Pariza — ali Londona?«
 »Videl sem slike. Lepa mesta. Rad bi šel tja, a saj smo se že vsi sprijaznili, kaj pa hočemo?«
 »Pa vendar, ali vas ne revoltira, da ste obsojeni na eno samo deželo? Ali veste, koliko dežel je na svetu? In vi boste preživeli vse svoje življenje v eni sami, v tej tukaj. Niti kot turist ne boste nikoli videli nič drugega kot te zidove in ulice tukaj.«
 »Lahko grem v Prago ali na Črno morje.«
 »No, to je še kar nekaj. Ampak Pariza ne boste nikoli videli.«
 »Zdaj je že vseeno.«

Vrnem se na drugo stran. Nekaj me vleče na razgledni stolp, kot magnet; hočem še in še gledati tja čez, ne morem odmakniti pogleda od tega prizora. Tako, kot če vidiš izredno grdo človeško bitje — žensko brez nosa, z usti na licu, z enim samim očesom, gobasto; gnusi se ti, a ne moreš odtrgati pogleda od nje. Kar naprej in naprej jo pogleduješ in se bojiš, da bo to opazila, potem bi bil vražje osramočen. Tako gledaš tja čez, kot bi gledal grdo žensko, in zagledaš — čeprav v resnici ni ničesar tam — mladega moža, ki teče čez minsko polje proti zidu in se za njim zemlja vrtinči od udarcev krogel iz brzostrelk. Mladenič teče in teče pred udarci krogel, ki mu sledijo komaj kak meter za petami. Požene se na zid, na alarmne zvonce in ostane tam, dokler ga ne snamejo, in najbrž doživi pokop brez vsake časti in spoštovanja, saj je bil brezverec — to vidiš, čeprav ravno to pot ni nobenega takega prizora, veš pa, da so bili, in veš, da bi še boga poklicali na pomoč, samo da jim mladenič ne bi ušel.

LONDON

Mesto je bilo vroče in nasičeno s peskom, ki ga je veter prinesel iz Sahare. Včasih si začutil kamenček med zobmi, zaškrtal je, kot da bi se ti zlomil zob. Avtomobili so prevlečeni s tanko plastjo peska kot takrat, kadar pridejo iz tovarne in so prevlečeni z varovalno maso. Predvsem pa je bilo vroče, že ne vem koliko časa ni bilo nobenega dežja, kar je za to deželo zelo nenavadno.

Potepal sem se po mestu in obiskoval prijatelje, pomalem sem opravljal svoje delo, na katerega sem že skoraj pozabil, saj se je moje finančno stanje nepričakovano spremenilo, čeprav velike vsote denarja še nisem dobil.

Hodil sem po ozkih ulicah blizu središča, po Sohu, kjer smrdi po zelenjav-
 nih trgovinah in kjer te sitni mladeniči skušajo pregovoriti, da bi stopil v bar in gledal osemnajst strip teasov zapovrstjo in še film in sam spolni akt.

- »Gospod, ali hočete videti strip tease?«
 »Ne preveč.«
 »Osemnajst zaporedoma. Vstopnina je poceni, pijače po normalnih cenah.«
 »Ne bi, ne.«
 »Poskusite no, gotovo ste turist, to morate videti, ne odidite iz tega mesta, dokler si ne ogledate predstave v Sohu.«
 »Ne, hvala.«
 »Videli boste spolni akt — pravi spolni akt. Direktno iz Pariza.«
 »To lahko sam počnem z žensko, zakaj bi gledal?«

»A, že vidim, kaj bi radi! Da, umetniški program. Tudi to vam lahko pokažemo. Nič vulgarnosti, poezija, lirika — Mimi in Joan sta čudoviti — mladi sta še, veste. Hočete videti resnično poezijo?«

»Nočem.«

Mož se odlepi od moje roke in se prilepi naslednjemu.

HAZEL TAYLOR

Hazel Taylor me je vedno zelo privlačila, kjerkoli sem jo videl. Imela je srepe oči, suha je bila in vzvišena nad vsem okoli sebe — pa me je privlačila, kot kako grdo bitje, od katerega ne moreš odtrgati pogleda. Gotovo ni bila nikomur simpatična, tudi meni ne, a imela je moč nad nami, v čem je ta moč, nam ni mogoče vedeti. Vedno sem si predstavljal, da mora taka ženska mučiti moške in se iz njih norčevati. Običajno je plesala v klubu Sex à go-go, vendar je odigrala nekaj vlog tudi v filmu in v cirkusu. A tisto, po čemer je bila slavna, je bil klub in njen demonski ples. Bila je v pozlačeni kletki tik pod stropom, pod njo je bil ansambel električnih kitar, ki ji je dajal ritem, tako kot vsej dvorani; Hazel se je zibala in zibala je vso dvorano, v glavnem dolgo lasce in mladoletnice — kot začarani so sledili njenim gibom, bila je njihov dirigent. Tisti, ki niso plesali, so strmeli v njeno kletko, v kateri je bila ONA simbol nedosegljivosti, prvič zaradi kletke, drugič, višina kletke (tik pod stropom), tretjič, njen mrzli obraz s srepimi očmi, četrtič, kdo ve, čigava je, kdo stoji za njo, kdo jo ima, ali pa je res sama svoja, kot je videti. Po čem izbira moške, ali hoče mladoletnike, ali stare moške, ali samo bogate, ali gigoloje, ali pa je tako perverzna, da je še nedolžna.

Če je nedolžna, je perverzna, sem si mislil, ko sem šel za njo po stopnicah. Ni mi odbila prošnje za obisk, obnašala pa se je, kot da mi je izkazala posebno milost. Ni me povabila, naj vstopim, ne v avto, ne v hišo, vendar sem menil, da sem že povabljen, ker me je pač vzela s seboj iz kluba. Hodil sem za njo po dolgem hodniku, v katerem so se pred nama sproti prižigale luči in ugašale za nama. Njena hoja je bila nekaj velikega, način kako je premikala noge in zadnjico, je bil kot delovanje nekega stroja. Središče stroja je bilo pakirano v usnjeno krilo, pod katerim se je stroj premikal, kot da nekaj gnete, pred menoj so se premikale njene suhe, a divje oblike, kot da mi sama ponuja idejo, naj skočim nanjo. Kako bi se kaj takega končalo?

Hazel Taylor je obstala pred posteljo, obrnjena proč od mene, in strmela proti temni odprtini v steni. Tedaj se je v temini zarisala moška postava.

Edina beseda, ki sem jo na obisku pri Hazel Taylor izrekel: »Jaz...«

Mladeničev obraz se je razširil, na široko je odprl usta in globoko pokimal proti meni, potem je prijel Hazel okoli pasu in jo zvrnil na posteljo. Bil sem priča, kako si je slekel hlače, pod katerimi ni imel nobenega perila, in kako je slačil Hazel, kako je potegnil z nje krilo in majhne hlačke, ki so kar izginile, ko jih je vrgel na tla.

Stopam v trgovino z ameriškimi pornografskimi revijami. Visijo po vseh stenah, prilepljene s prozornim lepilnim trakom, in sredi med njimi je okence kot blagajna in majhna, komaj opazna vrata; v okencu tiči moška glava in me opazuje, kako se pomikam med stenami, berem naslove, sem in tja pogledam kak ovitek od blizu, skušam obrniti nekaj strani, pa ne morem, ker so za-lepljene.

Hazel se stegne od zgornjega roba postelje do spodnjega, blazno je raz-tegljiva, kot da ne bi imela kosti.

Prav pozorno si ogledujem revijo z naslovom Pussycat, na platnicah so štiri slike, dve sta nagi, ena je oblečena v usnjeni dres, največja pa prikazuje, kako dve dekleti slačita druga drugo.

Mladenič dela počepe nad Hazel, žgečka jo z udom po trebuhu in se počasi seli navzdol. Hazel ga liže po nosu in ustnicah.

Možak v okenčku me ves čas gleda, a na srečo vstopita dva nova gosta in začneta hoditi ob stenah kot jaz. Možakarjeva pozornost se porazdeli, neham biti tako zelo rdeč.

Hazel začne delati most, z nogami in rokami je na postelji, trebuh pa dviga, hrbet se ji usloči, telo se splošči. Mladenič dviga hrbet, steguje roke in noge, smehlja se in je videti, da se šali in da še noče vanjo. Ona se steguje za njim.

»Stopite sem noter,« pravi mož v okencu, »tu so še boljše reči.« Stopim skozi vrata v majhno sobo za okencem. Ob stenah so police, predali in škatle kot kake kartoteke, vendar so v njih zavojčki fotografij. Privzdigujem jih in

gledam prve fotografije v vrsti — ostale so skrite zadaj in zalepljene, vidijo se samo prve. Spolni akti, lezbični akti, po trije moški skupaj in podobno.

Hazel Taylor se utruji in položi telo nazaj na ravnino, pregrinjalo ji zapolni krivine hrbta, nog in tilnika. Lepi mladenič (vražje je mišičast) niha nad njo, dela staklečke, se je večkrat dotakne na tistem mestu, njej trebuh plapola kot zastava.

»Ali mislite kaj kupiti ali ne?« reče možakar, prodajalec. »O, ja, nekaj že,« odgovorim. »Ali bi tole?« »Ne, ta revija je stara, take ženske so iz mode.« »Pa tale?« »Ne maram tega obraza, to je vendar iz leta trideset.« »Poglejte sem.« Kaže mi najmodernejše prasice, privezane na mučilna orodja, a z obrazi, ki očitno uživajo v mukah.

Tedaj se mladenič zakadi vanjo, kot bi porinil nož v mehko meso. Hazel Taylor čisto izgine v jarku, ki se naredi sredi postelje, a kmalu pride nazaj iz njega, odgovarja moškemu, dviga ga gor, on pa njo tlači dol.

Možakar mi kaže knjigo s slikami, kjer nekakšen rabelj poriva žareče železo v žensko. »Kaj pa tale?« »Ne, dajte mi raje to.« »Samo to?« »Ne, še tisto, z zgornje police.«

Hazel Taylor in njen mladenič se prevalita drug okrog drugega, ona pride na vrh, kot bi priplavala izpod vode. Mladenič je izprožen v most, ona zleknjena po njem.

»Vzeli boste še to.« »Še to. In to.« Tedaj zagledam zavojček s slikami Hazel Taylor. »To. Ali imate še več slik te ženske?« »Še precej. Tule.« »Da. Te bom vzel.«

Zraven mene stojita dva velika črna psa, vsak ob eni nogi, in gledata navzgor proti mojemu obrazu z režečima gobcema.

»Dovolj imam. Ne, nič več.«

»Vzeli boste še to.« »No, prav, pa še to.«

»Ste videli, kakšna stranka?« se reži možakar drugim možakarjem, še več jih je namreč v sobi, ki je postala kar nekam velika.

Hazel in mladenič se mi prikazujeta kot v vbočenem ogledalu, zlivata se v eno samo maso rožnate barve in se razlezeta po postelji kot rumen sladoled, utripata kot morski klobuk, sesata kot sipa, hrzata kot konji.

»Zdaj grem, jaz,« sem rekel. Hazel je pomahala z roko, možakar pa je rekel: »Še tole, to vam dam pa zastonj, saj ste pokupili celo trgovino.«

Odhajam iz dveh hiš hkrati, znoj teče z mene v curkih, obleko imam prilepljeno k telesu, kot bi se začelo iz telesnih sokov delati lepilo.

INTERVJU

»Zakaj potuješ v London?«

»Na demonstracije. Vodim skupine s severa.«

»Zakaj boste demonstrirali?«

»Ker hočemo, da se nekaj premakne, ker hočemo revolucijo.«

»Kakšno?«

»Rdečo! Da se svet spremeni, da se vse spremeni.«

»Mislite, da bo prišlo do pretepa?«

»Vedno pride do pretepa. Policija je nasilna. Je orožje v rokah sistemov, režimov. Mi hočemo z vsem pomesti, ustvariti novo družbo.«

»Kako?«

»Z revolucijo. Hočem videti revolucijo!«

»Ali veš, kaj je revolucija?«

»Da. Živim v predmestju. Gledam ljudi, ki živijo v umazaniji in revščini. Dve sobi, televizor, dva metra vrta, dva tedna počitnic na leto. To bomo spremenili.«

»Mislite, da z rdečo revolucijo?«

»Da, samo z rdečo.«

»Jaz pa ti povem, da sem hodil po predmestjih in tudi po središčih dežel z revolucijo, pa nisem videl nič boljšega kot si ti pravkar opisal.«

»Niste videli novih tovarn, naselij, bolnišnic, parkov in vsega drugega, kar prinese revolucija?«

»Kaj pa ti, ne vidiš novih tovarn, naselij, bolnišnic, parkov in vsega podobnega tudi tukaj?«

»Toda v deželah z revolucijo so svobodni, so enakopravni in enakovredni drug z drugim, sami upravljajo, živijo v humanem sistemu... Medtem pa je naša družba pokvarjena in skorumpirana, nesvobodna in bolna. Ne moremo

prenesti, da gredo lahko nekateri na počitnice v Nizzo, Monte Carlo in Pariz, drugi pa tega ne morejo.«

»Jaz ne poznam nobene dežele z revolucijo, kjer bi vsi lahko hodili na počitnice v Nizzo, Monte Carlo in Pariz. Prej bi rekel, da še čez meje svojih dežel ne smejo. Ali hočeš biti vse svoje življenje zaprt znotraj meja svoje usojene dežele, kot morajo to narodi večine tvojih ‚dežel z revolucijo?«

»Govorite, kar hočete! Moja zvezda vodnica je Mao Ce Tungov portret. Nosil ga bom pred seboj v borbo za revolucijo. Hočem doživeti revolucijo.«

»V vas, mladih ljudeh, je samo prvobitna želja po borbi. Ker ni več v navedi, da bi se borili za ženske, si želite revolucij, čeprav sploh ne veste, kaj je to, in se ravstate na demonstracijah. Zato, ker si želite kakršnekoli borbe, ker ste mladi bikci.«

Tedaj se mladenič sredi avtobusa, ki pelje študente iz Hulla v London na demonstracije, zakadi vame in me zgrabi za jopič. Drugi priskočijo.

»Bastard!« vzklikne mladenič in lasje do ramen mu zaplapolajo, »ali veste, kdo je sploh to? Najsrečnejši človek leta. Denarja ima kot dreka, da se valja v njem, in sploh si ga ni prislužil. Kaj sploh tukaj počne, kvisling! Vrzi mo ga ven!«

Ustavili so avtobus in me vrgli ven. To je bil zadnji intervju, v katerem sem bil izpraševalec jaz.

INTERVJU

»Kdaj se pravzaprav vrnete domov?«

»Mislim, da kmalu.«

»Kako kaže z denarjem?«

»Dobil sem sporočilo, da ga lahko prenesem domov. Vendar bom še malo počakal. Nikoli se ne ve.«

»Kako vas bodo sprejeli doma?«

»Najprej bodo naredili velik cirkus. Napihovali bodo stvar v mednarodne sfere. Potem se bo vse poleglo, težave pa se bodo šele začele.«

»Kakšne težave?«

»Z banko, z davki, z zakoni. Morda bodo rekli, da take velike vsote državljan te vrste dežele ne sme imeti, ker bi bilo proti načelom sistema. Vendar, kot sem rekel, sporočilo je bilo ugodno.«

»Kaj menite o mednarodni situaciji?«

»Menim, da človeštvo ne bo več dolgo živelo. Zemlja je bolna.«

Še vedno je bilo vroče in zrak je bil kot zastrupljen. Sedel sem pri mizi in pisal, ves zakuhan od vročine, okno je bilo na stežaj odprto. Edino bitje, ki sem ga čutil ob sebi v sobi, je bila gibljiva namizna svetilka. Zunaj je bilo zelo črno in v hiši zelo tiho, razen kadar je počil parket, zaškripal linolej ali zavrtal črv v lesu omare. Počutil sem se utrujenega in bolnega, vseppek sem pisal pisma, da sem si preganjal samoto. Kadar sem sam, pišem pisma, da sem v komunikaciji z ljudmi. Sprostim se in si nadomestim osebni pogovor.

Tedaj je iz teme za oknom zasijal zamorčev obraz z belimi zobmi; Samson je letel mimo mojega okna. Potem je treščilo ob beton na dvorišču. Kako je pogledal v mojo sobo! Ljudje so pritekli, kot da so komaj čakali, da se to zgodi, čeprav je bila prej popolna tišina. Samson je bil ves zveržen in iz ust mu je tekla kri. Samo za trenutek sem ga pogledal, potem sem se vrnil v sobo, kjer me je začela boleti glava. Z nekim zvezkom, polnim intervjujev, sem si mahal pred obrazom, da sem malo razgibal zrak.

V časopisih je pisalo, da ga je ubilo neko osvobodilno gibanje njegove dežele. Tisti dan je bila ustavljena vojna v Vietnamu. Premirje sicer ni bilo podpisano, ker na vietnamski strani ni bilo več nikogar, ki bi ga lahko podpisal, vendar je svet vseeno veselo pozdravil novico, da se je končala tridesetletna vojna. Tisti dan so po tukajšnjih mestih podvojili brizgalne avtomobile, ki so čistili ceste, in tudi pročelja hiš, umazanih od puščavskega peska, so očistili. Gospa Mc je rekla, da se vse počasi uredi, samo čas je potreben. In čas imamo, o tem ni dvoma.

NAJSREČNEJŠI ČLOVEK LETA

»Stvari so se nenadoma spremenile, ali ne?«

»Res so se.«

»Domov odhajate precej drugače, kot ste pričakovali?«

»Prav bedno.«

- »No, tako hudo ni. Denarja sicer ni, ker je šlo za pomoto, a ko se pozdravite, bo spet vse kot prej — ali lahko rečete, da je bilo slabo?«
- »Ne, kar dobro je bilo, nič se ne pritožujem.«
- »Kako ste sprejeli vest, da je šlo za pomoto?«
- »Bil sem šokiran. Vi bi bili tudi. A ko bolezen mine, bo vse v redu.«
- »Ali je bilo vaše delo v tej deželi uspešno?«
- »Da, še kar. Naredil sem nekaj koristnih in zanimivih intervjujev.«
- »Koliko časa boste morali ostati v bolnišnici, ko prispete domov?«
- »Samo še kak teden v domači oskrbi.«
- »Iskreno vam želimo zdravja — še bolj iskreno, kot smo vam prej želeli bogastva. Saj zdravje je prvo!«
- »Seveda je prvo.«
- »Ali bi lahko rekli, da ste čisto srečen človek?«
- »Navsezadnje nimam nič manj, kot sem imel, preden sem zvedel, da dobim toliko denarja. Če odštejem šok, ki sem ga doživel, ko je šlo bogastvo po vodi, sem res srečen človek. Pa vi?«
- »Jaz sem reporter. Srečno pot v imenu nas vseh!«
- »Dovolite še meni nekaj besed. Predvsem se vam želim opravičiti za pomoto, ki vas je doletela.«
- »Nič, nič, kaj bi se opravičevali. Navsezadnje sem imel nekaj tednov naslov najsrečnejšega človeka leta, kar je tudi nekaj.«
- »Hvala za vaše prijazne, razumevajoče besede. V imenu vseh vam želim srečno pot.«

Tedaj pride v oddelek, kjer ležim, bolničarka Terri Martine. V naročju ima kup revij.

»Vaša prtljaga,« reče. Pogledam bliže in vidim, da je prinesla pornografske revije. »Zakaj ste to prinesli?« zakričim, a je že odšla. Sklonim se s postelje in frcam revije pod posteljo. Tedaj se bolničarka vrne z novim naročjem. Vse strese na mizo in delno na odejo. »Za božjo voljo, zakaj ste to prinesli?« vpijem.

»Kaj vam ni prav?«

»Ni mi prav, hotel sem se jih znebiti, odnesite jih, ven z njimi!«

»Rekli so mi, naj jih prinesem. Rekli so, da je to vaša prtljaga.«

»Nimam prtljage. Nesite jih ven!«

»Ne smem vas poslušati. Prvič, nisem v vaši službi, drugič pa ste bolni.«

»Nisem bolan.«

»Ste!«

»Nisem!«

»Ste!«

»Nisem! Če pa ne verjamete, pa lezite k meni v posteljo!«

»To pa lahko,« je rekla Terri Martine, »to spada k sreči in vi ste vendar najsrečnejši človek leta!«

Priloga »Slovenskemu Narodu« št. 69, dne 24. marca 1893.

RAZNE VESTI

(Mlada samomorilca.) V Gradcu ustrelil se je na ulici 16 letni učenec trgovinske akademije J. Linder iz Budimpešte. Našli so pri njem pismo, v katerem pravi, da vzrok njegove smrti je tajnost, katero vzame saboj v grob. — V Brnu vrgel se je 13 letni gimnazijalec Rihard Wogilka pod železniški vlak, ki mu je odtrgal glavo od telesa. To je žalosten dokaz blaziranosti današnje mladine.

SLOVENSKI NAROD

233. številka

Ljubljana, v sredo 9. oktobra 1895

XXVII. leto

DNEVNE VESTI

V Ljubljani, 9. oktobra.

— Žrtev klerikalnega hujskanja. Pri izgredu, kateri je povzročila klerikalna stranka na shodu v Starem trgu, se je odlikoval tudi 31 let stari tesar Janez Avsec iz Pudoba. Ko so orožniki nekatere razgrajače hoteli aretovati, se je Avsec temu zoperstavil. Naskočil je orožnike in mahal s pestjo okrog sebe tako, da mu je eden orožnikov moral nastaviti bajonet na prsa. Tudi sicer je žalil orožnike s surovimi psovki ter jih zmerjal, ko je bil že aretovan. Dež. sodišče ga je danes zaradi javne posilnosti obsodilo na tri mesece težke ječe, poostrene s postom vsakih 14 dni. Zajedno z Avsecem je stala pred sodiščem 36 let stara Sofija Vesel, tožena, da je hujskala ljudstvo, naj aretovanega Avseca oprosti siloma. Obravnava proti njej se je preložila. Proti tistim osebam, katere so na shodu razgrajale, postopa okrajno sodišče v Ložu. Avsec je žrtva klerikalnega hujskanja; da niso klerikalni generali klicali fantov na vojsko zoper »liberalce«, da niso ljudi begali z zvijačami in neresnicami, bi Avsecu ne bilo treba iti v ječo.

Priloga »Slovenskemu Narodu« št. 69, dne 24. marca 1893.

Domače stvari.

— (Telovadci Ljubljanskega »Sokola«) naredé jutri popoludne zasobni izlet v Velče. Odpeljejo se s popoludanskim poštnim vlakom ob 1/2 3. uri. Ob 4. uri vršile se bodo razne telovadske igre, potem pa bode prosta zabava s petjem itd. Izleta udeleži se tudi trobentaški zbor. Gostje in prijatelji telovadcev dobro došli. Ob 8. uri odhod v Ljubljano peš.

Smrt

Sin moj, kdo te je zaklal?
 Trije noži.
 Kje?
 Iz reke, iz neba in iz sebe.
 Sin moj, kaj si počel stojé?
 Škripal z zobmi.
 Kdaj?
 Preden sem se odločil, da se nikdar več ne
 zbudim.

Vrnitev

Stari mornar je obešal zvezde
 na vrvice z neba
 Ladja je bila zgrajena
 iz šesterolistih vrtnic

Stari mornar je pletel jadro
 iz vejic zimzelena
 Ladja se mu je zazdela
 zmes peska in praznote

Odšel sem k svetilniku pri Umagu
 z mirto in galebom
 mislil sem da je le sonce
 pa je bila pomota

X X X

prepevajo prepevajo
 Zažvižgala je rosa
 pozabil bi na neko zimo
 z bratrancem Matjažem

le vata se spreminja v sneg
 vrv pa v bele ceste
 Prepevajmo prepevajmo
 v čast ljubljanske megle

Mak

Spet mak te zibljem otroka zemlje
 porabim ti svoj ptičji spev
 V tvojih očeh O mak preljuba
 namesto bleska v dnu zenic

mehko rdeče se ustavi
 se vrneš v svojo kri nazaj
 In ptičji spev te ziblje v meni
 ti težki težki cvet

Teden

od srede do nedelje
 se vrtnice igrajo
 in se neznana okna
 na strehe skrivajo

prijatelji:
 spomnimo se na ceste

jaz:
 poznam več takih cest
 ki mislijo le nase
 ne vejo kaj je sneg
 ker nimajo oči —

pride ponedeljek

od sivih strešnih lin
 ostane siva pika
 manjša kot drobtina
 manjša kot makovo zrno

jaz:
 vem za neznano reko
 ki misli zmeraj nase
 ne ve kaj so bregovi
 ker nima nič ušes —

potem pa pride torek

kot mak se skrči streha
 kot droben makov list
 zapleše v tihem polju
 ples vrtnic me plaši

UTRINKI

VASKO PREGELJ

Če rečem, da je vsaka filmska, literarna ali likovna kritika, ki ne izvira iz razmišljanj razstavljalca samega, vedno fantaziranje ali navidezni navdih slabega rapsoda, še ne povem ničesar presenetljivega. Seveda ne mislim in ne morem trditi, da je za vsako polemično misel, izraženo o določeni zvrsti umetnosti, potrebna tudi aktivna dejavnost na posameznem področju; nujno pa je, da ima kritik oziroma esejist v svojem pisanju zavest kreatorja, ki že ob nastalem delu oblikuje samostojno stvaritev duha, neodvisno od objekta razmišljanja. Kot se dogaja v znanosti, da na osnovi izsledkov ene panoge raste obzorje druge, je tudi v umetnosti mogoče zaslediti proces, ko se ob odkritjih in zamislih posameznega umetnika ali skupine poraja na nekem popolnoma različnem področju delo, ki vsebuje vse poglobitve zamisli prvotne stvaritve. Tako poznamo celo vrsto razprav, esejev in knjig, ki so nastale ob pomembnih muzičnih ali literarnih delih, z vsemi značilnostmi umetnine. Edini in največji precedens vsake zamisli na osnovi že obstoječe umetnine je zmožnost samostojnega življenja brez vseh formalnih podatkov. Če Faure govori o likovni umetnosti, to ni več ozko vezan in opisno utesnjen esej, ampak umetnina s samostojno bazo, kjer so posamezna dela le zunanji model za izpoved globlje logike človekove eksistence.

Če sklenem teh nekaj uvodnih misli: posamezna umetnost naj išče kriterije le v sorodni umetnosti pod pogojem, da obe črpata svoj navdih v najbolj prvobitnih nagnjenjih in dejanjih človekove narave.

Čas našega paradoksnega stoletja ni naklonjen umetnosti. Pokopali smo vse bogove, uničili celo tiste, ki so kot svarilo prekletstva bdeli nad moralo in etiko, izgubili vse iluzije v preteklost in prihodnost, posmrtno življenje smo zamenjali z logiko trenutka, zakaj le sedanost brez vseh spon je edini zaznavni kult našega časa. Renesančni nauk stoletnih ambicij za ovekovečenje v času smo zamenjali za slepečo sedanost, ki izgoreva sama v sebi, ne da bi zapustila en sam dim neskončnemu prepadu večnosti. Današnji človek ne živi za obstanek v času, ampak se zadovoljuje s hipnotičnim učinkom trenutnega položaja. O tem nam pričajo vse vrste komunikacijskih sredstev, ki ob vsaki priliki, na vsakem mestu in ob vsakem opravilu obljublajo maksimalen izkoristek. Ob takih pogojih je seveda obstanek vseh klasičnih umetnosti močno problematičen. Slike postajajo vedno bolj domena ozkega kroga izbrancev, literatura se zateka k filozofiji in v strukturalnih razglabljanjih išče vzroke anomalij, čas pa terja umetnost, ki bi zadostila potrebam novega položaja. V teh okoliščinah se pojavi film kot odrešujoči up umetnosti. Želja po hipnem doživetju trenutka, velikanska koncentracija vtisov, hotenj, razmišljanj, možnost komponiranja in oblikovanja časa, množičnost z neomejenimi razsežnostmi, to so poglobitveni elementi sedme umetnosti, s katerimi v tem času ne razpolaga nobena druga zvrst. Izum filma ni slučaj, je potreba, ki jo narekujejo okoliščine, in bi v taki ali drugačni obliki nujno pogojila nastanek neke nove oblike umetnosti. Film je mlada zamisel, zato njenemu izrazu botrujejo domala vsi dosedanji načini izražanja. V okviru svojih vsebinskih in oblikovnih vrednot je film močno navezan na zunanje vplive. Še najbolj spominja na nekakšno utopično realizacijo wagnerjanske sinteze umetnosti z močno likovno bazo. Sedma umetnost pozna tri načine oblikovanja, od katerih je vsak še vedno močno problematičen.

1. *Literarna metoda*
2. *Likovna metoda*
3. *Metoda absolutne dokumentarnosti.*

1. Prvi način oblikovanja je s stališča širokega kroga gledalcev še najbolj dojemljiv, saj ima vsak posameznik že določeno izkušnjo, kakšno stališče naj zavzame do sprejemanja vsebine in oblike. Roman, črtica, novela in še posebno drama so posamezne literarne modifikacije, ki s svojo stoletno prisotnostjo ustvarjajo v človeku določene dispozicije povsem enostranskega sprejemanja. Razumljivo je, da se je film kljub svojemu izrazito likovnemu značaju oprijel nekaterih dramskih metod. Režiserji so pojmovali filmsko sceno kot idealno razširjen oder z neskončnimi možnostmi teatralne reprodukcije. Filmska režija je po tej logiki le nasledek ali prenos že znanih formul dramskih prvin, kar pa je enak nesmisel kot vsiljevanje semantičnih norm slikarstvu ali kiparstvu. Filmska beseda ni prenos misli preko nekega že vnaprej dogovorjenega znaka ali simbola (črka, beseda, stavek); je enako zapletena in enako preprosta kot shematično uprizorjena govorica likovne umetnosti. Filmski scenarij, ki mu nekateri teoretiki pripisujejo primarno vlogo, ne sme vsebovati literarno deskriptivnega načina podajanja, ampak mora biti le formula, razumljiva samo režiserju. Ta potem kot znanstvenik razvije to formulo, jo humanizira in priredi določeni razvojnosti. Klasični scenariji imajo obliko nekakšne drame, medtem ko naj bo prava filmska predloga le skupnost napotkov, razmišljanj, risb in diagramov, povezanih z besedo, ki ima le značaj veznega tkiva. (Beseda naj bo razpoznavno oblikovni kriterij, ne pa filmsko estetska zamisel.) Scenarij mora biti skica velike monumentalne slikarije. Razmerje med mozaikom in osnutkom je dialog med idejo in realizacijo. Podobno bi lahko opredelili filmski scenarij in režijo, saj je zveza med zamišljeno temo in končno uprizoritvijo močno podobna.

Še nekaj besed o igri, ki se uveljavlja v literarni koncepciji filma. Igra ima pri dramsko zasnovanem delu vse značilnosti teatralne logike:

a) igralec ni aktiven element drame, ampak le božji navdahnjenec, rapsod, ki ne ustvarja, ampak podaja oziroma posoja svojo obliko določeni, že dograjeni figuri. Njegova vloga je izrazito podrejena in izključno reproduktivna, saj bi določen tekst tudi brez igralca še vedno živel, le metoda sprejemanja bi bila drugačna. (Poslušanje in gledanje: branje);

b) vloga tako zasnovane igre devalvira primarne izrazne možnosti filma. Vsa koncentracija je usmerjena k literarni zgodbi, le-ta pa ne dopušča likovnih kriterijev, saj mora pojasnjevati in opravičevati možnost eksistence protagonista in antagonista;

c) literarni način obdelave onemogoča tudi svobodno gibanje kamere, saj jo postavi v oči gledalca, zazrtega na oder;

č) že bežen pogled v zgodovino sedme umetnosti pa nam ustvari dokončno podobo o efemernosti dramsko zasnovanega filma. Upam si trditi, da skoraj noben film, grajen po zgoraj omenjenih normah, ni doživel več kot 30 let, ne da bi postal modno smešen in celo nerazumljiv. To je popolnoma samo ob sebi umevno, saj je naloga dramske režije približevati in prirejati določen tekst trenutnemu razpoloženju časa, filmska režija pa je okamenela misel brez kronoloških spon.

2. *Najčistejši* in umetniško dograjeni filmi so ustvarjeni po metodi likovne spoznavnosti. Shema in gradnja fabule nista vezani za besedo, stavek ali igralsko interpretacijo; sta skupnost asociativno povezanih dejstev, ki imajo neko likovno posledično zvezo. Prava filmska igra je razgovor oblik, povezanih z montažo v homogeno, optično predstavljeno dogajanje. Človek kot interpret tu nima domala nobene vloge. Njegov humani profil raste iz celovito obravnava-nega okolja. Igralec je le posledica obstoječih dejstev, predmet ali aparat, ki deluje v skladu s položajem, kjer se trenutno znajde. Je ozko omejen in opredmeten, kot je materializiran tudi vsakdanji človek našega časa. Psihološki kriteriji take uprizoritve pa rastejo prav iz obrobnosti. Človekovega stanja na

filmskem platnu ne pojasnjuje patetična beseda, gib itd., ampak ga opredeli oblika njegovega življenjskega prostora. Mogoče je to gledanje nekoliko ozko, vendar pa nas že majhen pogled v zgodovino uveri v pravilnost tako zasnovane misli. Ljudje umirajo, rojevajo pa se tudi novi in novi predstavniki vrste homo sapiens. Od zanamcev ostanejo le kosti, predmeti in materialno realizirane misli. (Umetnost.) Zgodovinske podobe človeka si ne moremo ustvariti, lahko pa si zgradimo kriterije njegovega okolja, in zaživel bo bolj plastično kot njegova resnična upodobitev. Nihče ne more tako prepričljivo opisati pravega Michelangelovega človeškega lika kot njegovo delo. Nihče tudi ni zmožen bolj prepričljivo orisati lik jamskega človeka kot orodje in predmeti, s katerimi se je prebijal preko zgodovine. In tudi če bi nam nekdo posredoval pravega, živega Michelangela, bi ta iz časa vzeta osebnost delovala prej groteskno kot resnično. V skladu s tem nazorom se oblikuje tudi filmska misel. Človek, gledan dokumentarčno, niti ni pretresljiv v svoji tragediji, niti ni poveljčan, kadar to narekuje okolje. Šele ko mu dodamo storitve njegovega duha, elemente prozaične vsakdanjosti in celovito podobo skupnosti, kjer živi, se iz groteskne sfere ozke časovnosti razvije polnokrven lik resničnega človeka. Harmonična ali disharmonična zveza navedenih dejstev pa raste iz že omenjene likovne interpretacije. Prazen prostor ali prenapolnjena scena, ritem, kompozicijska ureditev na osnovi dialoga oblik, psihološko ugotovljena barvna struktura in subjektivna enotnost gledanja na svet so dejstva, ki govorijo o specifično likovni govorici filma. Lep primer take razlage nam predstavlja celoten opus Sergeja Mihajloviča Eisensteina. Ta režiser gradi svoj film s subjektivno zagnanostjo Michelangela, je prepričljiv in likovno izčiščen kot Goya, ima pastozno paleto Rubensa in veličasten repertoar ekspresionistične simbolike. Kot lik umetnika in režiserja je Eisenstein še vedno največji kreator filmskega izraza in eden redkih pravih ustvarjalcev sovjetske umetnosti. Katerikoli njegov film si vzamemo za primer, že na prvi pogled opazimo, da bizantinsko urejena logika množice raste iz posameznika, pogojenega v okolju, ki pa ni nič drugega kot skoncentrirana mizanscena širše sredine. (Okolje.) Eisenstein je v pravem pomenu besede učlovečenje idealne metode filmskega izraza — slikanja s kamero. Če je ta umetnik klasično ubran, pa nam je novejši čas dal njegov popartistični pendant v Jeanu Lucu Godardu. Zveza med tema dvema režiserjema je samo metodična — vsak po svoje uporabljata film kot likovno zamišljeno umetnino.

3. *Metoda absolutne dokumentarčnosti.* Kot je bil nekoč v zgodovini prvobitni smisel risbe praktično prikazati posamezne akcije, ki so stvar trenutka v širšem časovnem okviru, tako je tudi del filmskega izraza namenjen dokumentiranju. Poznamo dva tipa dokumentarne obdelave filma:

a) film, ki nastane kot hipni posnetek določenega dogodka in služi le kot medij za čim popolnejšo ustvaritev iluzije realnega stanja brez ustvarjalne korelacije;

b) film, ki nastane kot posledica epsko ali lirsko zasnovane kompozicije različnih dokumentarnih fragmentov. (Ta oblika se močno približuje likovno pojmovanemu filmu — primer: Frédéric Rossif). Vsebinska izhodišča obdelave dokumentarnega materiala pa so seveda odvisna tudi od nazorskega pogleda posameznega ustvarjalca na svet. Poznamo filme (Jacopetti), kjer je že sama resnica tisti imperativni precedens, tisto ogledalo, ki omogoča stik z absolutizirano resničnostjo. Ta način je v skladu s koncepcijo, da je že izostrena zrealna podoba sveta zadosten porok za očiščenje. Režiser pa se pri taki gradnji umetnine sreča z nevarnostjo, da postane njegov film ekshibicionizem. Posamezna scena je v svoji brutalnosti sama sebi namen in služi le kot domiselni test želodčnega trakta. Mnogo bolj privlačna in časovno razsežnejša pa je obdelava, kjer režiser uprizori posamezen dokumentarno zasidran prizor izven profane in zdolgočasene faktografije ter mu da široko umetniško dimenzijo. Uboj, umor, pokol, agresija itd., so dejstva, ki sčasoma postanejo optično stvar navade. (Primer: gledamo streljanje vietnamskih partizanov na televizijskem zaslonu in neprizadeto večerjamo.) Če pa te humane igre vzvišene človeške etike postavimo na oltar in jim damo sonorne dimenzije širše aplikacije, pa seveda nikomur ne bo prišlo na misel, da bi ob pogledu na tragedijo užival kulinarične domislice domačega gospodinjskega repertoarja.

Skratka, naloga umetnika ni le pasivno prikazovati oder človeških pregreh, ampak povabiti gledalca, da v zatemnjeni dvorani tako rekoč sam aktivno prisostvuje dogodku. Odpor, krivdo in katarzo vzbudimo le, če se gledalec nenadoma zave, da je tudi sam eden od protagonistov filma. Na področju drame je nekaj podobnega uspelo Jeanu Baptistu Moliereu in reakcija že nekaj stoletij

Pesem IV

prelomljen lok,
 o plitvi kamni, o zgubljena reka,
 v petju, žrtev večera:
 ničesar, ničesar,
 pekoči počitek — o zaripla bolečina,
 neskončni blodnjavi sen;
 in potem —
 od kod prihod začetka
 z rdeče obrobljenimi sencami,
 s povitostjo iztegnjene roke,
 šepetajoč o praznem nebu nemo besedo.
 nepojasnjeni tresljaj: molitev:
 brez bregov, brez bregov!
 hropeč: o strmi praznik božji!
 hropeč: o druga stran obrnjenosti,
 namig o trpki besedi
 današnjega dne —
 boleč neskončan prvi vdih.

Dan zmage

on tudi med njimi seveda
 sam je pripovedoval
 vriski in petje z velikimi
 koraki v zor krasan
 in z oljeno baklo v roki
 med vsemi z na srce položenimi
 besedami o delu delo delo
 velike besede velike besede
 niso skrivali obrazov
 eni se že teden niso obrili
 pa saj nekdo mora to storiti
 si ni rekel
 bil je tudi on na ploščadi
 in res končno le kaj
 vriski in petje in veliki
 zamahi v nov lepši dan
 in otroci z rožami
 in resda tudi jokajoče
 žene in mame in otročki
 ki niso nič razumeli
 prilepljeni na tisti tlak
 tisto gibanje
 tudi on in tudi pozneje
 samo da med tračnicama

nekam drugam in bolj
postaran zrahljan
s sliko voditelja
in silnimi dnevi
v pravkaršnjosti
in veselice potem
spet gasilsko društvo
med smrečicami
je rekel da je bil kratek pritok
da pa je pritekkel in da namaka
rodovitnost naših žetev
in rekel je da so oni
odšli z udarno pesmijo mimo nas
videl sem ga ko se je vračal z ženo
in s svetilko v roki

Dihanje

dan v temo prve brazde orje.
strah z močjo praznine, prebujanje.
gozdne živali; s tekanjem; s kriki.

izvir, vodnjak: pripoveduje prastaro
o kamnih in reki, ki ve za ubite
kačje pastirje. odteka; brez bolečine.

ali zlata kamnita bajka: preklet bodi,
če si človek in si na njej mehčaš
dlani! proti nebu: ognji vzhoda.

sonce: s kroglo. nikoli zlagano.
prejšnja reka: ne ve za pot; morda pozneje
slapovi; morda usahne; ali ponikne.

s slutnjo, brez slutnje;
z neobčuteno bolečino,
k večeru. zanesljivo.

Rekviem

veseli nož svetloba
jutra ena kaplja
in morda druga vrata
obrnimo obrnemo pesek
gričnat se drobi

polzi curlja
 druga stran
 tretja stran
 četrta in manjkajoča
 polovica velike slike
 je razpeta oživela
 možnost slinasto sivkasto
 in ponavljanje ali tudi
 da se kepa žive
 zemlje sesuje v rokah
 in napravi pokrov
 kakšnemu neznanemu obrazu
 iz polpretekle dobe
 in če je mrk
 in tudi pogosto z eno
 samo veliko žejo
 in s prhutanjem
 velikih kril ali
 spodviti kremplji ali
 široko pobočje

Krst

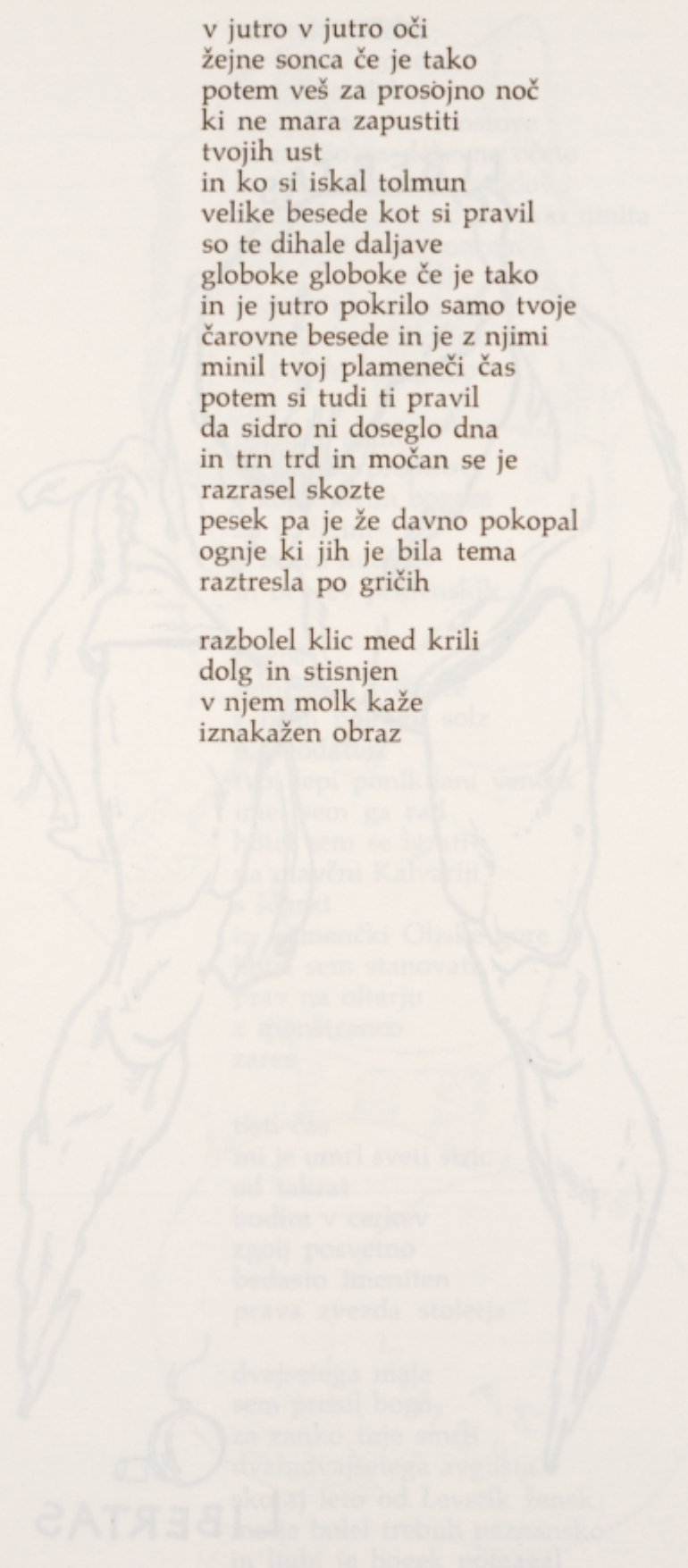
ovit v oblačilo materino
 kažejo kazalci stegnjeni
 vsi v eno smer
 on prav on pa naprej stokajoč
 moledujoč
 kričoč naprej živalsko se muči
 neprijetno zmajujejo mogoče mogoče
 pa vendar
 dolgoletni očetov trud
 on pa z lastno besedo
 in zdaj zato seveda prav zato
 prosi moleduje
 za drugo besedo
 da jo iz sebe izruje
 in vzkrikne v nebo
 nebo kje kako kod do tja
 in pravi enkrat za vselej
 toda megla megli tla
 svetloba iz zemlje ogenj
 kje kdaj od kod
 ne ne ne ne ne ne
 zdaj že čisto konfuzno
 in pesek pesek seveda pesek
 hrum nad glavami
 pod nogami za temenom
 pred čelom čelo čelo
 odkod nato krik o prihodu

Z žejo

v jutro v jutro oči
žejne sonca če je tako
potem veš za prosajno noč
ki ne mara zapustiti
tvojih ust
in ko si iskal tolmun
velike besede kot si pravil
so te dihale daljave
globoke globoke če je tako
in je jutro pokrilo samo tvoje
čarovne besede in je z njimi
minil tvoj plameneči čas
potem si tudi ti pravil
da sidro ni doseglo dna
in trn trd in močan se je
razrasel skozte
pesek pa je že davno pokopal
ognje ki jih je bila tema
raztresla po gričih

razbolel klic med krili
dolg in stisnjen
v njem molk kaže
iznakažen obraz

BAKD INCNMDS

LIBERTAS

BARD IUCUNDUS

Čudnosti

LIBERTAS

Nedelja

začetek nedelje
so bolni zvonovi
ki vabijo zlobce
naj pridejo čez mostove
in molijo za deževne očete
in matere skalnih gradov
nedeljska jutra so rožnato umita
pod rahitičnim soncem
ne maram nedelj
nedelje so sedmi dnevi
rojstni dnevi škofov
in oddihi kanonikov

ploščice stólnic
so začetki prepirov
s kopitljivim bogom
da si želim
v zvezo hudičev
in bebcev peklenskih

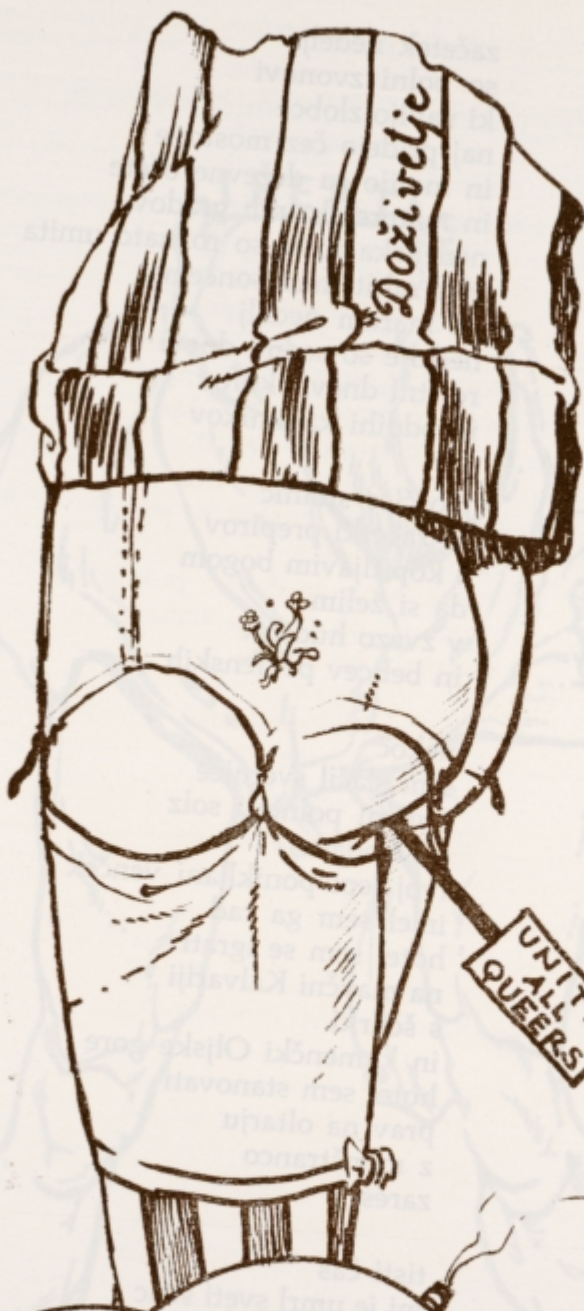
nekoč
sem slačil svetnice
z očmi polnimi solz
o Deodatus
tvoj lepi ponikljani venček
imel sem ga rad
hotel sem se igrati
na mavčni Kalvariji
s ščurki
in kamenčki Oljske gore
hotel sem stanovati
prav na oltarju
z monštranco
zares

tisti čas
mi je umrl sveti stric
od takrat
hodim v cerkev
zgolj posvetno
bedasto imeniten
prava zvezda stoletja

dvajsetega maja
sem prosil boga
za zanko tuje smrti
dvaindvajsetega avgusta
skoraj leto od Levstik žensk
me je bolel trebuh neznansko
in ljubi je bogek pomagal

PAK D I U C O N D U S

Gilbert

LIBERTAS

nedelja je gospodov dan
moj dan
pa je dan bolečin v trebuhu

Nande bo umrl v nedeljo
vsi ga imamo radi
in to je pesem o nedelji

Moj oče

Moj oče je oster gospod
gospod zvoncev in katedral
sedim v njegovem telesu
in pojem sebi slavo
ubirajoč cimbale
po ponosu njegovem

in pride k Davidu
sel s sporočilom
glej kralj sin Absalom
se dviga proti tebi

in jaz maziljenec boga
uprem se svojemu papanu
Absaloma ljubega
so s konicami prebodli
in vrgli jastrebov
v nebo brez perja

jaz bom imel
moker pogreb
gosli trompete
kot lajež brez psa
na blagoglasni cesti
drugič nekoč

vse to bo naredil
papa z barvanim grlom
in pisal bo pisma zelena
ključarju gor v paradiž
naj nimam umazanih rok
takrat ko pogleda kdo noter
in naj ne pomažem
nebeškega trona
zlato je zlato
in treba je paziti nanj

pošiljal bo pisma
v poduk

KAKO SEM
VZLJUBIL ŽIVALI

koristna in čedna obenem
vsa zame

in molil bo
v svili kravat
trohnečih telovnikih
zame
da prav se bom vedel
tam gori
da s harfo lepo bom počel

žalostne pesmi
bo pisal o meni
jeremijade navdiha
vse bo povedal o meni
z besedami mladimi
opustošil bo témo
in moje padce
v gimnaziji
bo doumel
neskončno razumno

razumel bo Floris slikar
in gospa Sosostris
bo zavrtela
kroglo hotenj
čedna vedeževalka
in belolasi pisun
pokvarjen in bedast
do konca
se bo zavezal
s parabolo Svita
kako kot graver
je pri Kuclarju služil
o mojem prijateljstvu z njim
in ugotavljanju zvezdic vodnic

in očka bo vljudno prikimal
oh mein papa
moja mati pa belo sedi
na češariki življenja
in meša zdravila
da ne pomrejo ljudje

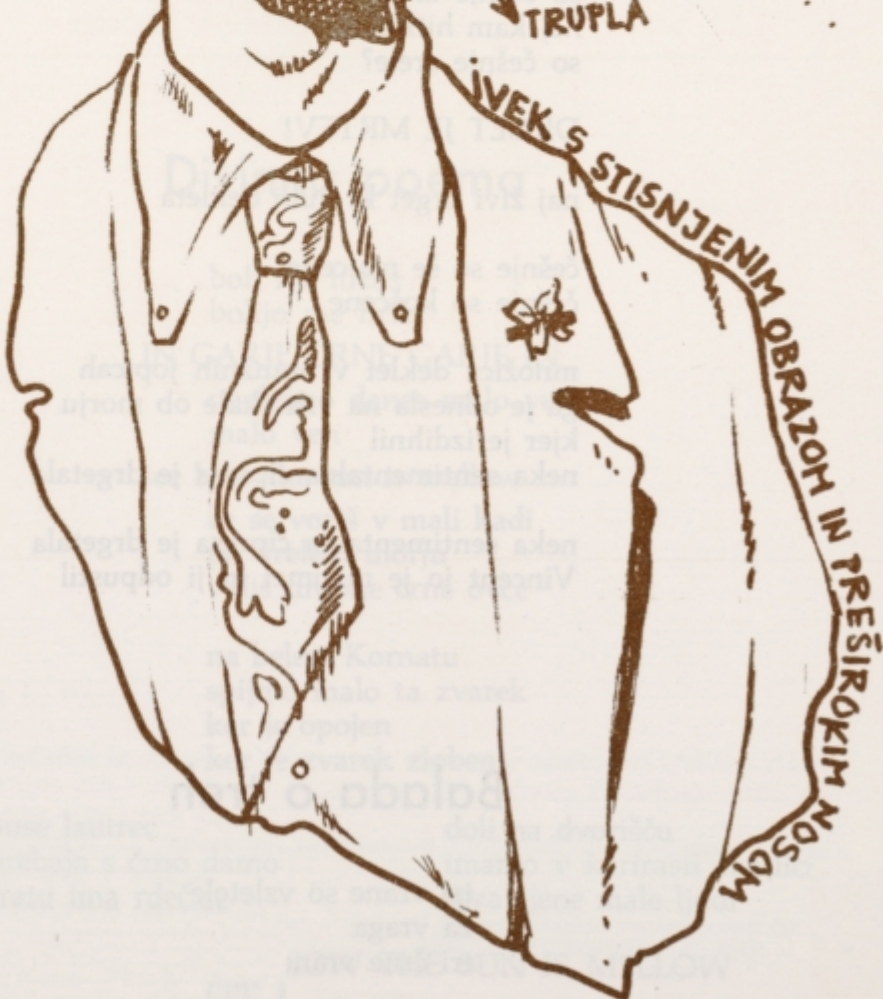
oh mein papa
sicer pa
šel bom za Svitom
v dežju in gromu
oh mein papa

KAKO SEM
VZLJUBIL ŽIVAO

In roditelji smo
se perili; z no-
žami v lasih in
trupli v ustih, ki
so noma

TRUPLA

IVEK S STISNJENIM OBRAZOM IN PREŠIROKIM NOSOM

Popoldan

nasititi
ta dan
z odpadki
vdušiti ga

nekaj kovinskega zvitki žic
nekaj lesenega vžigalica
vse gori če je popoldan vroč
65 km/h

Dandy v svetli obleki na območju 3
med dvema baroma stoji
se odloči
vstopi
veliko porcijo ljubezni kupi

Vincent ji je odpustil

alge spijo na jezeru
so češnje zrele
hej kam hitite:
so češnje zrele?

DRGET JE MRTEV!

naj živi drget ki ljubi dekleta

češnje so še majcene
češnje so koščene

množica deklet v oranžnih jopicah
ga je odnesla na vrh skale ob morju
kjer je izdihnil
neka sentimentalna cipresa je drgetala

neka sentimentalna cipresa je drgetala
Vincent jo je razumel in ji odpustil

Balada o treh

tri vrane so vzletele
za vraga
tri črne vrane

majhen na velikem dvorišču
trije
otroci še
so obsedeli z izbuljenimi očmi
njihov dom črn
asfalten sod
je razbit

Benjaminova nedelja

Benjaminova nedelja
preveč jokaš
sploh ne veš za kom
včeraj je bila bleda
Benjaminova nedelja
— na koncu tedna me
vedno čakaš —
Nedelja ki nosiš tako lepo ime
m a r e c
31 N Benjamin

Divinna poema

boli me hrbet
bolijo me hribi
IN GARJE ČRNE GARJE IN
poglejmo danes malo ven
malo ven
see how the sun is mellow
če se voziš v mali kadi
po vrelem morju
vidiš drobne črne ovce

na belem Kornatu
spijmo malo ta zvarek
ker je opojen
ker je zvarek zloben

toulouse lautrec
se sprehaja s črno damo
na vratu ima rdečice

doli na dvorišču
imamo v karirasti škatlici
spravljene male ljudi

SEE HOW THE SUN IS MELLOW

Uroš v žitu

jaz sem nesrečen
policaj na oknu joka
gozdni mož
in otroci
nekaj se mora zgoditi
ali padem
ali ljubim
soseda ljubi soseda
mačka ljubi
sovražim žito

samo da bi se nekaj zgodilo!
preljubi!

Pet koruznih storžev

pet koruznih storžev je viselo
pod šupo v nedeljo
pet rumenih sonc se je vrtelo
okrog koruznih storžev v Nedeljo
pet nedelj v enem dnevu
v enem dnevu pet nedelj
nedelj pet v enem dnevu
pet nedelj v dnevu enem
dnevu

pravijo
da sem nor
ker nastavljam obraz
zinskemu soncu
in pravim nekje v daljavi
da čutim nekje v daljavi
toplo pomlad
in nežno poletje
oče pa je ramljen lev

SRČNI NAPAD

Srčne bolezni, posebno pa boleznj žil, ki hranijo sãmo srčno mišico (tako imenovane koronarne arterije) so najpogostnejše obolenje današnjega časa, pa tudi najpogostnejši vzrok smrti.

Taka obolenja so pogosta pri uslužbencih z odgovornimi nalogami in pri ljudeh na vodilnih položajih.

Profesor dr. M. Derganc
Osnove prve pomoči za vsakogar (str. 261)
1963, Jugoslovanski Rdeči križ
Glavni odbor Slovenije

Pesnitev o Kajnu in Abelu

razlaga svetopisemske zgodbe

eva je rodila
kajna
potem mu je
podarila
abela

adam je bil zadovoljen
zadovoljen je bil kajn
zadovoljen je bil abel
zadovoljen je bil bog
zadovoljna je bila tudi eva
ker je dobila človeka po bogu

abel je
pasel
kajn pa
ril po zemlji

čez mnogo dni
sta hotela
razveseliti
dedka boga

kajn je prinesel
obilo darov
za katere je mislil
da bodo dedu ugajali
kot ugajajo njemu

abel pa je prinesel
sadove svojega potepanja
naložil je bogu
goro mesa
ki ga je pridelal tako
da je zaklal nekaj živine

bog je abelovo daritev
blagovolil sprejeti
v svojo božjo kuhinjo
za kajnovu pa se ni zmenil
ker ni bila krvava

kajn je bil užaljen
in se je razjezil
ker ni vedel
da bog ne more vedno
jesti le mesa
in mu morda včasih
tekneti tudi
krompir in zelenjava

bog ga je malo posvaril
naj vseeno računa
na zveličanje
če dela dobro
in ne zlega
tako
da kajn ni bil več jezen
ampak le še ljubosumen
in žalosten

živela sta dalje
abel se je potepal
kajn je ril po zemlji

ko sta se nekoč
spet srečala
sta se sprla
kajnu je zameglilo razum
z motiko
je česnil abela po črepinji
in ga
za nekaj stopinj ohladil

zakopal ga je

ded ga je nekoč spraševal
kje je njegov brat
kajn je izza grma
kamor se je bil skril
odgovoril
da ne ve
da se bržkone potepa
kot vedno

bog je prisluhnil
in dolgo poslušal
potem je rekel
kri tvojega brata
vpije iz zemlje
prav dobro jo slišim
slišal je kri
svojega vnuka

potopil se je
v globoko razmišljanje

razmišljal je
kako bi uničil
še drugega vnuka
in ne kako bi
umorjenega oživil
in morilca
in mrtveca spravil med seboj

ubiti ga ni hotel
ker bi se potem ne mogel

naslajati ob trpljenju
in bi mu bilo dolgočasno živeti
če po zemlji ne bi tavale
nepopolne kreature
kopajoče se v krvi in trpljenju
ki bi imele njegovo podobo
hotel je kajna prekleti
in uničiti z
negotovostjo

ker je vedel
da kajn rad ri je
po zemlji
in je zelenjavo
in krompir
je naredil tisto zemljo
po kateri je kajn ril
po kateri je hotel riti
neplodno
kajn je žalosten ugotovil
da mora tavati okrog
in se nastavlja smrti

tega pa njegov dedek
nikakor ni hotel

zaznamoval je vnučka
ga potrepljal po ritki
in poslal okrog

kajn se je potepal
se nastavljal
ubiti ga ni hotel nihče
ko je nekoč
dobil v roke
zrcalo
je videl
da je zaznamovan
spoznal je
da ga ne bo nihče ubil
niti divje zveri se ga niso dotaknile
četudi je lezel
v njihove brloge
in strašil mladiče

strašna je bila dedova kazen
za napako
ki jo je zagrešil kajn
ko je ubil abela
z božjo pomočjo

ko je kajn videl
da ne more kar tako umreti
je sklenil
da se ne bo

več potikal
in se je naselil
nekam na vzhod od raja
po božjih besedah
ki so mu to dovoljevale
je začel kraljevati zlu
po svoji volji in postavi
in se je pogubil

tam kjer se je naselil
je imel cel kup otrok
ki so naši dedje
in so bili prav tako prekleti
od svojega praded
kot njihov oče
od deda
in prav tako pogubljeni od
lastne volje
kot njihov oče
in praded

ker so mislili
da lahko operejo krivdo
vsaj s sebe
so začeli graditi cerkve
so se spomnili velikega GREHA
ki so mu rekli
s p o v e d
in spovedniki so takrat
postali največji grešniki
ker so želeli grešiti
in tudi so grešili
ker so bili nepreklicno
prekleti tudi oni

tako se je bogu maščevalo vse
kar je storil abelu in kajnu
in svojim pravnukom
zdaj pa obupan sedi
z glavo med dlanmi
in premišlja
če ne bi vsega uničil
in začel znova z
adamom
evo
kajnom
in abelom
in bi jih vse ljubil
in bi jim kot oče in ded podaril raj

ker pa je star
bi iz raja gotovo pozabil
vzeti jabolko in kačo
in vse bi bilo zaman
bilo bi še bolj hudo

Starinarnica

ali odhod iz starinarnice

živel je mož
star mož
imel je srce
dobil je infarkt
pokopali so ga
na grobu piše
tu spodaj
leži
mrlič
ki mu je
odpovedalo

s

r

c

ee

na njegovem grobu
je stala starka
in pripovedovala
da je bil vojščak

bojeval se je povsod
tudi tam
za turškim gričem
kjer je kugla priletela
v srce je zadela
za turškim gričem
na katerem je
stradivari nabral suhljadi
in iz nje naredil
v i o l i n o
za paganinija
da je lahko bled ko smrt
igral
o d h o d n i c o i z s t a r i n a r n i c e
starec
vojščak
je poslušal
inako se mu je storilo
da je rekel
vse
za vero
dom
cesarja
in moril dalje
in se dalje dajal moriti
tam za turškim gričem
tam je dost' fantičev
ki so jih za nas poklali

živel je mož
star mož
na grobu mu piše
tu spodaj
leži
mrlič
ki mu je
odpovedalo
s
r
c

ee

Pomladna

nebo je zamlaskalo
ne smete se
kotaliti iz
grobov
ostanite v njih
in počakajte dežja
da vam opere bele kosti
ko se potopi v globine

hišica stoji na rajskem
hribu
in gori
okrog pa leta deklica
in vpije
moja hišica gori

nikogar
ni
hišica pa izgine
v dimu

češnja je zacvetela
tako presunljivo
da so črički zajokali
da lastovka ni hotela
priti nazaj
da je krta zadela kap
da se je stari kmet zamislil

vse je izgubilo pomen
problem je bil
tu
pomlad je prišla

pa bo spet odšla
s češnje se bo
cvetje osulo
in pomladi ne bo več

PRIŠLO BO POLETJE
ALI PA
ZIMA

Divjati

divjati
je treba
med starimi kipi
ki so počrneli
od davnin
ali pa so lepo
spravljeni na
čistem in toplem
in niso počrneli
med polomljenimi
svečniki
ki so nekdam
osvetljevali
najintimnejše ostudnosti
največjih kraljev
divjati je treba
med inventarjem
kake državne vile
med zatrohnelimi
arhivi sedanjosti
in preteklosti
med skrivnostmi
o neznanih in znanih
mrtvecih
med čistimi
in umazanimi
srca revolucionarjev
in
kontrarevolucionarjev
pri nas
in drugje
pri nas
in na tujem
divjati je treba
in najti nekaj
kar bo prižgalo
veliko grmado
ki bo življenje in smrt mnogih

Srk

nori pijani akordi
v neskončnem prostoru
in težak krik v ustih

nori pijani akordi
v neskončnem prostoru
in težak kruh orgel v ustih

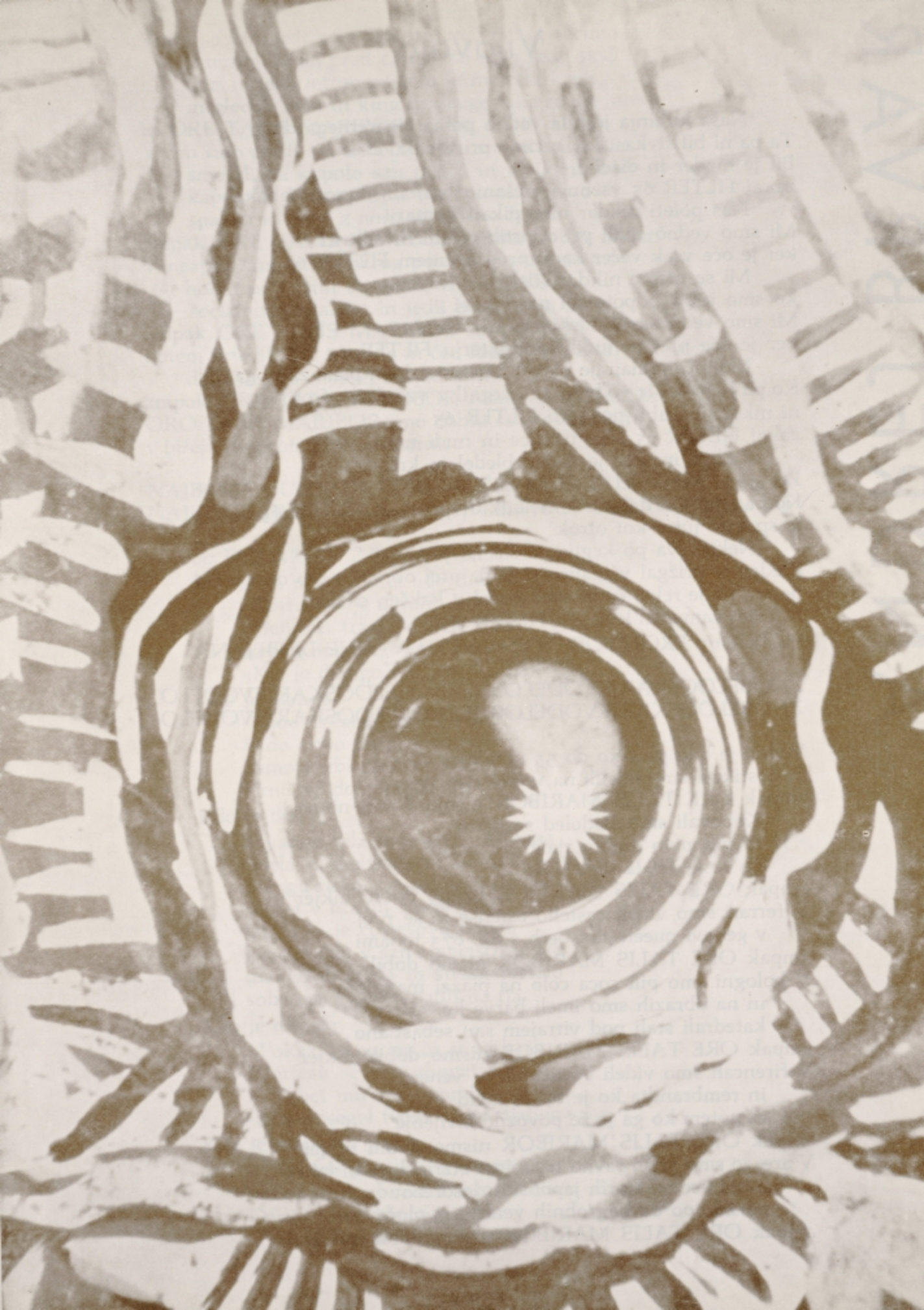
nori pijani akordi
v neskončnem prostoru
in težak vzdih v ustih

nori pijani akordi
v neskončnem prostoru
in težak akord v ustih

nori pijani akordi
v neskončnem prostoru
in težak kruh orgel v ustih

nori pijani nori pijani
nori pijani nori pijani
nori pijani nori pijani

Naša kuhinja je bila vedno polna cigaretnega dima
Ta pa ni bil sivkast kot recimo pri tobaku clan
Bil je moder in dišeč

zakaj FILTER 65 vsebuje mešanico najboljših sort tobaka

Nas poleti nikdar niso pikali komarji
Mi smo vedno spali pri odprtih oknih in odkriti
ker je oče vsak večer kadil pred spanjem FILTER 65

Mi se nismo nikdar stiskali v kupeju
ko smo julija odpotovali na dopust
Mi smo vedno spali zleknjeni čez sedeže
ker je oče prej ponudil kondukterju FILTER 65

Moj oče je najraje plaval hrbtno z dosti pene za nogami
Ko pa je prišel iz vode in se zdrgnil z vzorčasto frotirko
ni nikdar pozabil pokaditi FILTER 65

zakaj FILTER 65 ščiti ustnice in nudi nekaj več
Zadnje mesece je dedek bleдел in kričal
ker ga je bila zadela kap po levi strani
Ko pa smo mu dali da je nekajkrat potegnil FILTER 65
je spal do jutra kot otrok

Nekoč sva po kegljanju šla na pivo
Preden je prižgal vžigalico si je najprej obrisal peno okrog ust
potem pa je rekel če bi spet prišel v kakšen dachau
bi takoj zamenjal kruh za FILTER 65

FILTER 65 PROIZVOD TOBAČNE TOVARNE LJUBLJANA

ŽNOBELOOSKARJEVODELOSNEŽNOBELOOSKARJEVODELO
ŽNOBELOOSKARJEVODELOSNEŽNOBELOOSKARJEVODELO

Vedno je bilo plus 30 do 35 stopinj
in dostikrat smo mislili na velika deževja
ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer

Kupovali smo sladoled sorbetto
in pili pivo dreher rjavo in mrzlo
da se je delala sapa v kozarcih

ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
V ferrari smo videli castello estense in še prej
v genovi queen elizabeth s 83, 673 tonami

ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
V bologni smo pili coca colo na piazzzi maggiore
in na obrazih smo imeli barve ko smo v
katedrali stali pod vitrajem san sebastiano

ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
V firencah smo videli botticellijevo venero
in rembrandta ko je bil še mlad

in potem ko ga je že povozilo življenje
ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
V arezzo smo prišli ravno na sejem starin kjer bi lahko
dobili vse od starih japonskih lesorezov

po 20 000 do nagrobnih vencev iz pločevine
ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer

Vmes so bili tudi zelo samotni večeri kot recimo
 v termoliju ali pred chiusi ko smo sedli pod
 bori in jedli jetrno pasteto in metrski kruh
 in gledali men in king in druge take revije
 in ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
 V rim smo prišli s 130 do 140 na uro in drugi dan
 smo šli na kupolo san Pietro in v sikstinsko
 kapelo in k fontani di trevi in na piazza di
 spagna in dalje z noro turistično favno
 ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
 V neapelj smo prišli okrog poldne in potem smo
 hodili po tesnih ulicah in videli veliko
 socialno neenakost in jedli breskve in pizze
 ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
 Potem smo šli čez apenine in čez foggio in pescaro in tako
 dalje in tako naprej ob jadranski obali
 ampak ORE TALIS MARIBOR nismo dobili nikjer
 ORO TALIS MARIBOR smo dobili šele v škofijah
 v bifeju nasproti naše carinarnice

NAJBOLJŠAJUHASEVAMKUHACEJEVLONCUARGOJUHANAJ
 NAJBOLJŠAJUHASEVAMKUHACEJEVLONCUARGOJUHANAJ

10 000 DOLARJEV ZA MASAKER

kmalu na platnu kina udarnik
 »Cortes mi je ugrabil hčer«
 (Mendozi trzata debeli lici
 trepeta mu negovana brada)
 »Kje je diango Hočem dianga«

Kdo je diango
 »5000 dolarjev 6000 7000
 8500 9000 10 000 dolarjev
 Samo razbi cortesu glavo
 Vrni mi dolores diango«

Kdo je diango
 Myanou bila je lastnica saloona
 imela je mehko srce in modre oči
 diangu nekoč je rešila življenje
 mrtva v hladni soteski leži
 Ubila jo je cortesova banda
 ko s kočijo v san francisco je šla
 diango jo gleda in stiska pištolo
 solzi sta z brade padli na tla

Kdo je diango
 »Pokaži se cortes če si za kaj«
 (Cortesu se privzdigneta obrvi
 za hrbet mu zdrsi sombrero)
 »Sem dosegel tvojo vsoto diango«

Kdo je diango
 »Zdaj me ne zanima vsota
 Ne bi smel ubijati v soteski
 Danes te ubijem Slišiš«
 »Slišim diango Vrag te vzemi«

Kdo je diango

Diango je bounty killer
nikoli ni ropal kočij ali bank
in vedno obstale so v ustih cigare
ko je v saloonu stopil za šank
Zdaj jaha proti večernemu soncu
vse manjši in sam kot po navadi
nobeden ne ve od kod je prišel
sam in s puščavskim peskom v bradi

Kmalu na platnu kina udarnik

10 000 DOLARJEV ZA MASAKER

SOSPRAVLJENIVAŠIPRIHRANKINAHHRANILNIKNJIZICIVJUG
OBANKINAJBOLJESOSPRAVLJENIVAŠIPRIHRANKINAHHRAN

Rada grem kam ven na kakšno premiero ali za
prvomajske praznike ko gremo z znanci v
hribe toda kolikor se spomnim še nikdar brez
COFFALGOLA LEK LJUBLJANA

Moj mož mi pravi da sem barometer To je
malo zlobno je pa tudi res da me pogosto
muči glavobol takrat ko nosi dim postrani in
so lastovice nizko Sicer pa si pomagam s
COFFALGOLOM LEK LJUBLJANA

Včasih je neutemeljeno sitna Mislim da zato
ker je v obdobju mene in ker bi morala uživati
več konjskega mesa zaradi anemije Kljub temu pa
je vsa drugačna ko vzame eno ali dve tableti
COFFALGOLA LEK LJUBLJANA

Bilo je lani ko smo šli iz pule v rovinj
Zunaj so valovi pljuskali po palubi in šli smo
gor in dol in to tri ure Ne vem kako bi kaj
zdržala če ne bi natararja prosila za tableto
COFFALGOLA LEK LJUBLJANA

Spomladi rada beli stanovanje Rada meša barve in je
z njimi popackana Toda letos bi si vse pokvarila
na tistem prepihu brez vate v ušesih in samo
s kapo iz časopisa če ne bi še pravočasno vzela
COFFALGOLA LEK LJUBLJANA

Zdi se čudno toda našega ovčarja so pozimi mučili
zobje Sprva nismo vedeli za kaj sploh gre Uboga žival
je hujšala in cvilila in mož je že nameraval z njim
k veterinarju ko sem ga ozdravila tako rekoč čez
noč Kako V cmok govedine sem zamesila tableti
COFFALGOLA LEK LJUBLJANA

Zapišite še to da rada srkne kakšen pekrčan ali
kakšen moscato spumante Vendar za rojstni dan na
primer dodam k buteljki vedno nekaj česar je potem
še bolj vesela Smešno toda to je nekaj škatlic
COFFALGOLA LEK LJUBLJANA

LJUBINEPIJEVELIKOČEPIJEPIJEHERMELIKOKDORZDRAVJELJ
UBI NEPIJEVELIKOČEPIJEPIJEHERMELIKOKDORZDRAVJELJU

Vsi v plavalni tečaj ki ga od 12 do 20 julija organizira plavalno društvo

ILIRIJA

STE SLABE KONSTITUCIJE

Plavanje napravi ramena široka in sposobna prenašati vse
kar nanje nalaga letno 365 dni

VAS JE ZGRBILO

Plavanje popravlja številne okvare drže hrbtenice in prsnega koša

IMATE ZASENČENA PLJUČA

Plavanje krepi dihalni trakt in neverjetno večja pljučno kapaciteto
to pa pomeni večjo odpornost pljuč proti infektom

TRPITE ZARADI DEBELOSTI

Plavanje odnaša salo in vrača mišicam sposobnost hitrih reakcij

STE AMBICIOZNI

Plavanje razvija mišice v harmonične proporcije
to pa za morebitni uspeh v življenju in za estetski konec nikakor ni nevažno

VAM ŽIVLJENJE OTEŽKOČA DUŠEVNA LENOBA

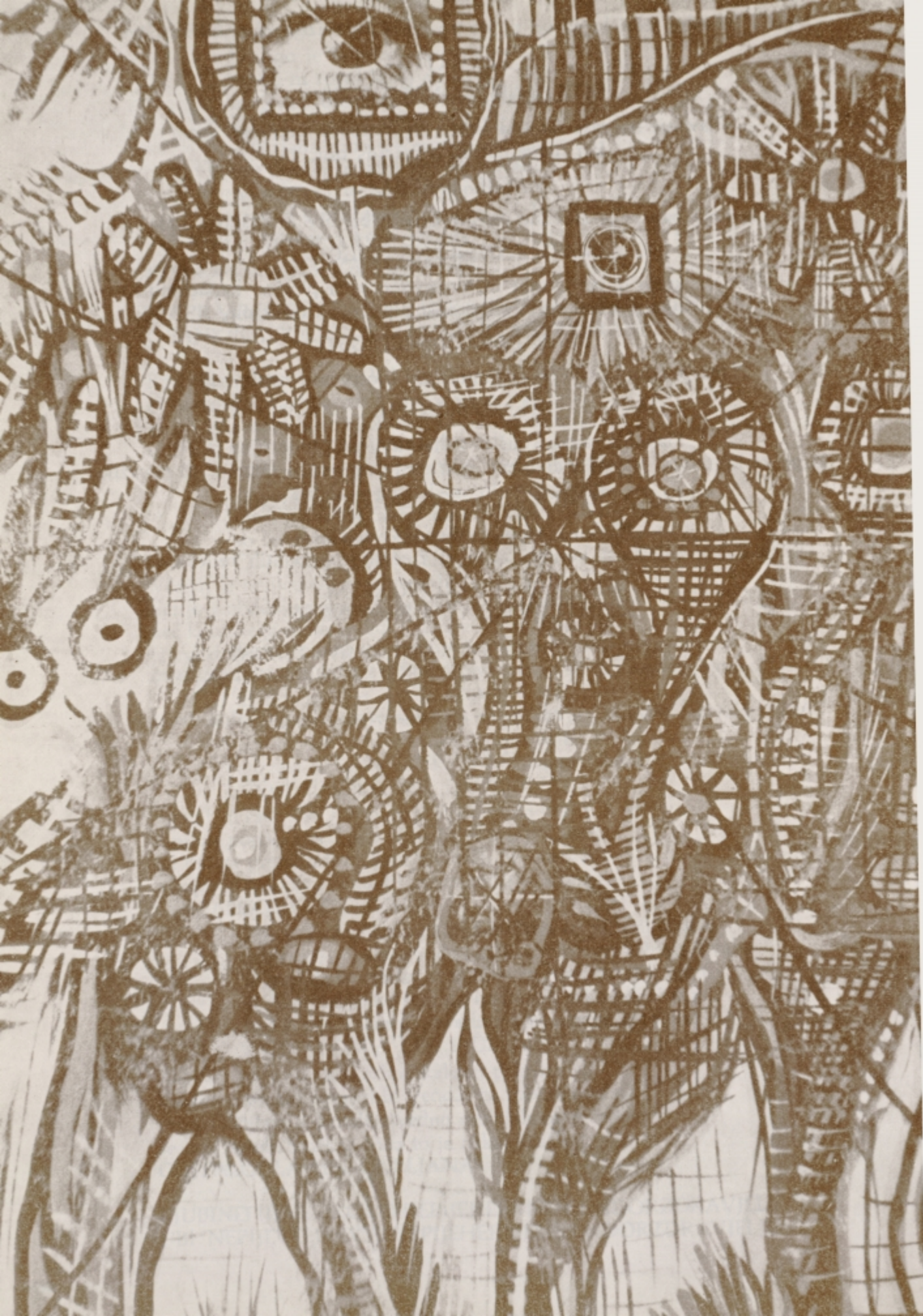
Plavanje krepi vsakdanjo vztrajnost
in vrača zmožnost koncentracije in zmožnost pravih refleksov

JEMLJETE STVARI PRERESNO MISLITE MORDA NA SAMOMOR

Plavanje sprošča napetost v obeh živčnih sistemih
Plavanje omogoča da se zjutraj sveži zbudite spet v ta starodavni svet
zato

Vsi v plavalni tečaj ki ga od 12 do 20 julija organizira plavalno društvo

ILIRIJA

»Fantje, darilo sprejemem samo pod pogojem, da prihaja iz srca.« Čuden je, prav res. Nikoli ni z ničemer zadovoljen. Le kako si predstavlja, da bo fantom po žilah teklo vino?

Telovadnica je bila zelo drugačna; popolna sprememba prostora. Predvsem je zavzela podobo kocke in imela dva izhoda; sicer sta pa vedno dva izhoda. Poleg tega se je preselila v sedmo ali osmo nadstropje Hiše ptic, torej čisto na vrh, in razgled je bil kar lep. Pa še nekaj je bilo: ura se je morala spremeniti; sprememba časa. Morda se je spremenil tudi datum. Z balkona je bil prav lep razgled na puste ulice mesta razsvetljene z neonskimi napisi ki so po večini le brleli; ostudne cestne svetilke skrivenčene pribežališča mestnih psov ki vedno vohljajo okrog njih so razsvetljevale ulice nezanimive in nezaveseljive v svoji puščobnosti.

V Hiši ptic pa je bilo drugače. Veselo. Bila je nekakšna proslava. Veliko jih je bilo, no, saj so prišli skoro vsi, celo tisti z dežele. Večina jih je prišla kar skozi okno ker pač niso vedeli da telovadnice ni več v pritličju ampak da se je preselila v sedmo ali osmo nadstropje. Saj niti niso mogli vedeti ko pa jim ni nihče povedal, posebno še tistim z dežele. Sicer pa ni nikogar motilo da so prišli skozi okno, drugače bi se morali ubadati s stopnicami vsaj do sedmega nadstropja; Hiša ptic je bila že stara bajta, nekoč so jo skoro že porušili ker bi morala na njenem mestu stati velikanska veleblagovnica ali nekaj podobnega, pa se je potem vse lepo uredilo in tako je stala Hiša ptic tam kjer je stala že desetletja, na svojem starem mestu; zakaj so jo imenovali Hišo ptic ni vedel nihče, mogoče da je kdo njenih prejšnjih lastnikov ali najemnikov rad poslušal ptice ali jih celo gojil vendar pa to ni nikogar zanimalo; vsem se je zdel naziv starega poslopja popolnoma nepomemben in vseeno bi jim bilo če bi se hiša imenovala kako drugače, recimo Hiša padajočega listja, pa čeprav bi vse naokrog rasli zimzeleni hrasti ali pa smreke in bori,

in ni imela dvigala, zgrajena je bila še pred časom ko je dvigalo postalo reden inventar vsake kolikor toliko zgledne in civilizirane hiše.

Sicer pa Hiša ptic niti ni bila prava hiša. Imela je podobo stolpa in gradiča istočasno in je bila našarjena z množico nadzidkov in stolpičev in napuščev in balkončkov in je bila vsekakor zelo stara.

T. P. je imel svoj govor ki je bil silno pomemben, ne sicer za tiste ki jim je bil namenjen ampak zanj ki ga je imel:

»... fantje, nekaj bi vam rad pokazal, kar vam bo prav gotovo močno koristilo v življenju. Namreč tole...«

Pri teh besedah se je živahno zakotalil diagonalno prek sobe, naredil dva judo prevala, potem pa ves navdušen nad svojo telovadno spretnostjo vstal in nadaljeval svojo govoranco:

»Vidite, fantje, to vam lahko zelo koristi v življenju, to vam lahko celo reši življenje. In kaj je v našem življenju pomembnejšega od življenja?« Retorično je premolknil, vendar je kmalu spet nadaljeval: »Vzemimo primer...«

Nenadoma je opazil da ima njegova srajca krvavo rdeč madež prav tam kjer leži srce, kjer *navadno* leži srce, včasih tudi ne leži, torej na levi polovici prsnega koša, pa tudi njegova kravata ni bila pravilno zategnjena. Pravzaprav sploh ni bila zategnjena, bila je le obešena in to so fantje opazili šele takrat. Niso vedeli da T. P. ne nosi pravih kravat, ampak le tiste umetne ponarejene kandahar kravate. Take kravate se sploh ne zavežejo ampak se kratko in malo le obesijo okrog vratu in tam kratko in malo visijo dokler jih kdo ne sname ali se ne strga elastika. Take kravate je nosil Maurice in zato si še danes ne zna zavezati kravate. In prav to se je posvetilo tudi fantom. V trenutku so vedeli da si T. P. ne zna zavezati kravate. Da, prav to bo, so pomislili:

ne zna si zavezati kravate.

T. P. se je prestrašil in si s hitro kretjo popravil kravato, pri tem pa na vso moč upal da fantje tega niso opazili; to je bilo absurdno upanje, ne samo da so fantje opazili kretnjo T. P.-jeve roke ki je popravila kravato, tudi vedeli so za njegovo skrito željo da ne bi opazili spremembe. In kakor da bi se bili domenili, saj mogoče so se, so vsi kot eden spregledali neprijetnost. Vendar pa so tudi oni imeli skrito željo, namreč da T. P. ne bi opazil da so oni opazili in da se delajo da niso premika nesramne kravate. Imeli so srečo, T. P. ni opazil ničesar. In zato je bil zadovoljen. Zazdelo se mu je da so fantje ki stoje

pred njim imbecilni če ne opazijo tako očitne stvari. Vendar pa je v trenutku preusmeril svoje misli na drugo področje. Rdeč madež. Na mestu kjer je navadno srce. Zakriti ga. Jasno. Nujno. Z malomarno kretnjo, kakor da se ne bi zgodilo prav nič, je zapel suknjič. Sploh ni več upal da fantje niso videli nesreče. Saj ničesar ne vidijo, si je prepričano ponavljal, nikoli ne opazijo kaj se je zgodilo (sicer pa, ali se je sploh kaj zgodilo? si je postavil vprašanje sam pri sebi in kar hitro našel odgovor da se pravzaprav ni zgodilo nič, seveda se ni in tako fantje tudi niso imeli ničesar kar bi opazili in bedasto se mu je zazdelo da se je sploh bal in istočasno nerodno ker je fante ožigosal z imbecilneži, vendar pa je bilo kar je bilo, in nato je sklenil da bo o tem kako je prišel madež na srajco razmislil doma ali pa na poti domov ko se bo peljal s svojim novim avtomobilom ki sicer ni bil čisto nov ker ga je kupil starega, ampak zanj je bil nov),

in nadaljeval: »... prometne nezgode...«

Fantje so se pri sebi nasmehnili. Prometne nezgode. Zakaj vendar vedno govori »nezgoda«. Saj imamo na svetu vendar tudi nesreče. Logičneje je če rečeš da si imel srečo ali da si imel ne-srečo. Z nezgodo pa je drugače. Imel si zgodo in imel si ne-zgodo kar pomeni da se ti ni zgodilo prav nič. In kolikor je znano, od samega ničā vendar ne moreš izkraveti na umazanem asfaltu starega mesta.

T. P.-ja je prešinila misel: »Prometne nezgode?« Zato je tudi za trenutek umolknil, kar je pa bilo slišati kot retoričen premor. »Kaj če se mi zgodi prometna nezgoda?«

Fantje so stali kakor da ne bi bilo nič, tolerantno so prenašali molk, T. P. pa je čutil da mora nadaljevati. Prometna nezgoda... tuljenje sirene rešilnega avtomobila... prometna nezgoda... kri... nezgoda... odvzem vozniškega dovoljenja... nezgoda... kri... odvzem vozniškega dovoljenja... odvzem... vozniškega dovoljenja... odvzem... Vse to mu je odzvanjalo v glavi. Potem pa se je zbral (bil je že skrajni čas, ves je bil razstavljen, razmetan, razdrobljen po sobi, glava v kotu kjer je navadno stal koš za papir pa so ga odnesli ker menda ne gre proslavljati v sobi kjer je koš za papir in je udobneje odnesti koš ven kakor pa iskati sobo brez koša, hrbet se je udobno namestil na otomani, leva roka je stiskala nogo naslonjača ki je, kdovekako, prišel z balkona, vedno so ga puščali tam, tudi kadar je snežilo ali deževalo, čisto preprosto, pravzaprav ni tam nihče stanoval, druga roka je ščegetala desno nogo po podplatu, ta pa se je živahno krohotala in se včasih tudi malce zvila od smeha in se ji je vse skupaj zdelo kar precej ugodno, medtem ko je leva noga visela z lestenca in kričala, naj ji prineso dvojni martini),

pohrknil in kar se da samozavestno izdaval: »Seveda, fantje, če boste znali ta preval, se vam ne more prav nič zgoditi. Samo lepo se zavalite...«

Premagovala ga je skušnjava da bi se ponovno zakotalil po diagonalni in že je vzlet, potem pa se je, prav nenadoma, domislil da mogoče to le ne bi bila najboljša varianta in pri tej odločitvi je tudi ostal.

»... potem pa vstanete, se malce okrtučite, si popravite kravato...«

Roka mu je samodejno opravljala funkcije, ki jih je našteval. Končno je poiskala umetni vozle in ko se je prepričala da je lepo na sredi je mirna in zadovoljna smuknila v hlačni žep, prek T. P.-jevega obraza pa se je sprehodil dobrodušen nasmeh ki je kazal tudi T. P.-jevo notranjo satisfakcijo zaradi njegove zunanje urejenosti.

»... in odkorakate. Zelo preprosto je, vidite? Bi poskusili? Zelo zelo preprosto. Samo...«

V tem trenutku sta se Andrej in Deževni mož živahno zakotalila po diagonalni. Dva judo prevala. Potem sta vstala, se malce pokrtačila čeprav sploh nista imela na sebi niti praška, bila sta naravnost sterilna, si popravila kravati ki ju sploh nista imela in odkorakala. T. P. je bil silno navdušen in sploh ni dokončal stavka ki ga je začel.

»No, vidite, fantje? Čisto preprosto, kajne? Bi poskusili?«

Ampak fantje so se medtem že prav živahno kotalili sem in tja, si izmišljali novih diagonal, se krtačili in si popravljali kravate ki jih sploh niso imeli in korakali. T. P. se je postavil ob steno in jih radostno opazoval.

Andrej se je izmotal iz množice kotalečih se teles in se usmeril proti zidu. Tam si je poiskal stol, se zavalil in se namenil da bo gledal film. Sploh ni vedel kaj bo na programu. Sicer pa to ni važno, je pomislil. Ko pa je pomislil natančneje, je ugotovil da je to res.

Film je bil grozno čudna stvar. Dva moža sta hodila po mestu. Nič posebnega. Samo nekaj je bilo — mesto je bilo tuje in Andrej ga še nikoli ni videl. Vendar pa je natančno spoznaval ulice bulvarje in stavbe. Natančno. Vedel je kakšen je pogled z mostu ki ga sploh ni bilo na platnu. In potem sta oba moža prišla do mostu, ga prečkala, in pogled z njega je bil prav tak kakor si ga je Andrej zamislil. Tega si Andrej ni znal razložiti. Sicer pa ga to v tistem trenutku sploh ni zanimalo, bil je popolnoma indiferenten. Zdelo se mu je normalno da pozna mesto po katerem sta hodila oba moža. Nenadoma sta se ustavila, potem pa sta se obrnila. Čudno, odšla sta v smeri od koder sta prišla. Nič. Potem sta prišla do izhodišča, se obrnila in se namenila da ponovita celoten obhod. To pa Andreja ni zbegalo. Nič. Nenavadno? Ne, zakaj? Moža sta šla že tretjič isto pot ko sta se nenadoma ustavila in v naslednjem trenutku je pripeljal tramvaj ter se ustavil pred njima; najbrž je bila tam tramvajaska postaja čeprav ni bilo nikjer nobenega znaka ali izveska. Moža sta se povzpela in plačala vozna listka namišljenemu sprevodniku, potem pa sta odšla proti srednjim vratom in sedla. Takrat se je Andrej zavedel da moža vso pot nista srečala žive duše, še mrtve ne. Nikjer. Nikogar. Ulice mesta so bile zapuščene, v tramvaju ni bilo sprevodnika niti voznika. Sicer pa to ni nič posebnega, je pomislil Andrej. Da ljudje lahko so ali pa niso, kakor jim bolj ugaja, je menil. Še vedno je spoznaval ulice in poslopja neznanega mesta, videti je bilo kakor bi se bil po tisti progi peljal vsaj tisočkrat. Vendar pa je bila neka stvar ki je Andreja zanimala: če bi bile ulice polne ljudi ali bi jih spoznaval? Ljudje so vendar del mesta, ljudje so vendar mesto. Torej bi jih moral spoznavati. Ni pa bil prepričan ali bi jih. Ker pa moža nista srečala nikogar ni našel odgovora.

Tramvaj se je ustavil in moža sta izstopila pri sprednjih vratih kakor se spodobi ter se napotila proti gromozanskemu donebniku s stotremi nadstropji. Andreju se je zazdelo čudno ko poslopja ni našel v svojem spominu. Nikakor ga ni mogel najti. Vendar pa temu ni posvečal nobene pozornosti, saj se mu je zdelo da je bil v tem mestu že pred časom in zakaj ne bi medtem zgradili te ogromne stavbe, je pomislil. Ali pa nikoli ni bil v tem delu mesta, mu je prišlo na misel ko je zagledal ljubek zalivček ob katerem je stal nebotičnik. Prej ga sploh ni opazil ker je vsa njegova pozornost veljala velikemu donebniku ki je bil videti kakor kakšen hotel. Vendar pa poslopja in zaliva ni mogel spraviti v okvir svojega mesta; nebotičnik je stal ob zalivu, torej ob morju, medtem ko je mesto stalo sredi sklenjene površine kopne zemlje, na razbrazdani ravnini in je do morja bilo petsto ali še več kilometrov ki jih prav gotovo ni bilo mogoče prevoziti v pičlih desetih minutah kolikor sta se vozila moža, posebno pa še s tramvajem. Andreju ni bilo popolnoma jasno.

Moža sta zakorakala v vežo neznanega poslopja. To je bila veža velikega hotela, Andrej je namreč v recepciji opazil napis

DOBRODOŠLI V HOTELU PTIC

V veži je bilo, na veliko Andrejevo začudenje, veliko ljudi ki pa sploh niso bili niti najmanj ptičji. Bili so čisto navadni ljudje in bilo jih je res veliko. Pravzaprav bi bili če nekateri izmed njih ne bi imeli zelenih las in ne bi bili vsi brez izjeme modropolti. Moški so nosili smokinge, medtem ko so bile ženske oblečene v črne in rdeče večerne obleke, včasih do tal in brez izjeme svetleče; videti je bilo da je večer in da so vsi nekam namenjeni.

Moža sta stopila k dvigalu, videti je bilo da sta v Hotelu ptic kar doma, in čez nekaj sekund so se vrata odprla tako da sta lahko kar hitro vstopila. V dvigalu je bil samo star možiček ki ga prav zaradi njegovih let ne bi mogli imenovati liftboya. Bil je modropolt kakor vsi ostali in sedel je na mizarskem stolčku ki pa je bil tapeciran z rdečim žametom. Moža sta vodila divjo debato, vendar pa sta jo prekinila za trenutek da je prvi pokazal mesečno karto drugi pa je pomolil staremu modropoltežu nekaj denarja za vozni listek (koliko, Andrej ni videl). Moža sta se hitro zatopila v razgovor in tako je drugi pozabil vzeti od starega listek ki ga je plačal. Vožnja je bila razmeroma dolga in Andrej je sklepal da sta moža namenjena na vrh. To je bilo res in ugotovitev mu je vlila nekaj samozaupanja. V spominu si je reproduciral avlo Hotela ptic, vendar pa si je moral priznati da ni nikogar spoznal. No, eden izmed mnogih je imel nekaj potez Deževnega moža, to pa je bilo tudi vse.

Na vrhu sta moža odkorakala ven in se usmerila v zimski vrt. Prva točka v zimskem vrtu je bil pult s pijačami in tja sta moža po Andrejevem predvi-

devanju tudi takoj zavila. Takrat pa se juma je približalo modropolto in zeleno-laso dekle in ju nekaj vprašalo v jeziku ki je bil Andreju popolnoma nerazumljiv, zato pa ne obema možakoma. Eden je začel vrskati kar se le da mrzlično po žepih medtem ko je drugi izvlekel mesečno vozovnico in jo pokazal dekletu ki je odobravajoče prikimalo. Potem pa se je precej krvoločneje zastrmelo v vnetega iskalca voznega listka. Mož je vendar karto plačal a jo je pozabil vzeti; vsekakor je bil zelo raztresen, je ugotovil Andrej. Ko možak po nekajminutnem iskanju srečno ni našel karte je potegnilo dekle iz nederij zlato piščalko, jo položilo na ustnice in zabrlizgalo. Dvakrat dolgo dvakrat kratko. Žvižg je bil predirljiv in takoj sta se znašla ob njej dva ogromna dedca, »prekipevajoča od življenjske sile in dlak«. Za razliko od ostalih moških sta bila oblečena v fraka in sta imela namesto rože v gumbnici obešena dva badgea na katerih je pisalo da se korenjaka imenujeta Herkules I in Herkules II; sicer pa sta bila oba badgea čisto odveč saj je že njuna zunanost izdajala njuni imeni; edina težava bi bila ugotavljati kdo je prvi in kdo je drugi, bila sta si namreč podobna kakor jajce jajcu. Herkules I in Herkules II, prav ljubko modropolta, sta torej na dekletov namig zgrabila ubogega možaka brez voznega listka. Takoj se je zbrala velika množica in možak se je začel izgovarjati. Začuda, Andrej ga je razumel, saj je govoril v *njegovem* jeziku. Zato pa ga ni razumel nihče izmed ljudi ki so stali okrog. Nihče, niti dekle ki je zapiskalo na piščalko niti Herkules I niti Herkules II. Kar zadeva tovariša ki je bil z ubogim možakom brez voznega listka, je kar izginil. Andrej ga je precej časa iskal po zaslonu in medtem ni posvečal nobene pozornosti dogodkom. Samo iskal je moža z mesečno vozovnico. Vendar ga ni mogel najti — nikjer ni bilo nobenega beloličnika. Potem pa ga je nenadoma zagledal: stal je z dekletom ki je zapiskalo na piščalko in držala sta se za roke. V istem trenutku se mu je vrnilo zanimanje za nesrečnika brez vozne karte in to še ravno v pravem trenutku da je videl kako sta Herkules I in Herkules II zgrabila nesrečnika in ga cepetajočega ter otepajočega odnesla proti oknu ter ga popolnoma mirno in brez kakršnega koli opravičevanja vrgla ven. Kamera je sledila njegovemu letu, bolje rečeno padcu, in tudi posnela mogočen štrbunk ko je možak priletel oziroma padel v zaliv. Seveda, je pomislil Andrej, zaliv je bil tam samo zato da so vrgli vanj nesrečnega raztresenca.

Andrej ni vedel kaj bi si mislil o filmu. Po pravici povedano ni mogel dojeti zakaj so moža brez karte vrgli iz stotretjega nadstropja. Saj je karto vendar plačal. Andrej je menil da se mu je zgodila krivica, vendar pa je slutil tak razplet dogodkov. Kako in zakaj ni vedel. Slutnja.

Ni imel časa da bi o tem razmišljal, film se je nadaljeval. Gruča modropoltih ki se je zbrala okoli Ikara se je razšla takoj po njegovem odhodu. Ni bilo več objekta in zakaj bi še stali tam, je vedel Andrej. Takrat je spet opazil dekle ki je imelo piščalko in moža z mesečno vozovnico; za čuda je bil tudi on modropolt.

Andreju se je zazdelo da je postal del celote ki je plesala na oblaku stotretjega nadstropja. Vsi so bili nezemeljsko nebeški in daleč od umazane zemeljske površine okužene s prisadi novodobnih velemest z asfaltiranimi ulicami in bulvarji in vedno enakimi stanovanjskimi bloki kjer so nagrmadene stotine delavskih družin. Vsa družba je bila nad tako zemeljsko podobo, veselili so se v nebesih daleč stran od zemlje. Poleg vsega pa so ta nebesa sami ustvarili, vsaj tako se je zdelo Andreju. Bil je z njimi, v njih. Zdelo se mu je da je tudi sam gradil ta nebesa brez boga v katerih je bil. Pomislil je da je vse skupaj pravi čutni film. Zdelo se mu je kakor pri Huxleyu. Potem pa so mu na misel prišla Dantejeva Nebesa. In dekle ki je zapiskalo na piščalko in s tem povzročilo Ikarov odhod je bilo prav gotovo Beatrice. Videti pa je bilo da ni samo vodnica po raju ampak da opravlja tudi službo stražarke ki čuva in bdi da ne bi kakšen nepovabljenec priplezal med trume nebeščanov. Najbrž ne marajo prislinjencev, je pomislil Andrej.

Mož, ki je imel mesečno vozovnico vsekakor ni bil prislinjenec. Dekle bi prav gotovo vedelo če bi bil in temu primerno tudi reagiralo: izvleklo bi piščalko, dvakrat zabrlizgalo, dvakrat dolgo dvakrat kratko in za Ikarom bi mogoče odletel še Dedalus. Vendar se to ni zgodilo. Namesto tega sta

plesala trdno objeta. Kdo? No, ona in mož z mesečno. No, ona in Andrej. Andrej je v trenutku izpodrinil moža z mesečno in plesal s Beatrice. Torej, ni ga izrinil *popolnoma* ampak je le zlezal v njegovo podobo. Tisto kar je tako nastalo vsekakor ni bila oseba moža z mesečno vozovnico. Postal je nekaj

dukonsubstancionalnega. Seveda ni bilo samo Andrej ampak Andrej si tega ni hotel priznati čeprav je vedel.

Kako pa je reagiral na dukonsubstancionalnost mož ki je prvi plesal z Beatrice? Mož ki je prvi plesal z Beatrice je reagiral običajno: sploh ni reagiral oziroma je reagiral tako kakor Andrej, torej ni reagiral.

Kaj je medtem delal Ikarus? Ikarus medtem ni delal ničesar. Po tem ko je marljivo padel v morje je priplaval do obale in zlezal na breg. Nato si je pretipal rebra.

Zakaj si je pretipal rebra in kakšen je bil izvid po končanem pregledu? Ikarus si je pretipal rebra z namenom da bi ugotovil če je katero izmed njih ali pa celo več kakorkoli poškodovanih; s tem navadno mislimo če je rebro zlomljeno ali nalomljeno. Izvid je bil negativen kar pomeni da ni bilo nobeno izmed reber zlomljeno nalomljeno ali kako drugače poškodovano.

Ali je našel kakšno podobnost med seboj in Ikarom? Ne, nikake take podobnosti ni odkril. Če je bil podoben komu ali čemu bi lahko bila to polpeta in Odisej.

Zakaj je čutil da je podoben polpeti? Pravzaprav ni čutil nikakršne podobnosti s polpeto, le počutil se je precej polpetasto glede na to da je prav takrat padel oziroma je bil prav takrat pahnen iz stotretjega nadstropja.

Kakšno podobnost je čutil glede na Odiseja? Zdelo se mu je da ga je naplavilo morje na obalo.

Ali lahko iz te izjave sklepamo da so bili njegovi živčni vozli kakorkoli prizadeti? Ne, res je imel nekaj podobnosti z Odisejem.

Kaj bi se po njegovem pričakovanju moralo zgoditi? Po njegovem pričakovanju bi ga morala najti Nausikaa, hči kralja Feakov. Tozadevno se je slekel, se pomazal z blatom ter legel v grmovje.

Zakaj je Odisej (ex-Ikarus) zlezal v grmovje? Pričakoval je tolpo deklet ki se bodo po opravljenem pranju žogale in nevede vrgle žogo v grmovje kjer bo on spal. Ko bodo šle žogo iskat ga bodo odkrile.

Kaj se je v resnici zgodilo? Zgodilo se ni nič takega kar bi Odisej pričakoval: zaslišal je glasove.

Kakšne glasove? Slišal je pozvanjanje zvonov bližnje cerkve.

Ali je kdo prišel? Da, prišla je oseba ženskega spola.

Ali je bila ta oseba ženskega spola v kakšnem sorodu s kraljem Feakov in ali ni morda bila celo njegova ljuba hčerka? Ne, oseba ženskega spola ki je prišla na morsko obalo ni bila v nikakršni sorodstveni zvezi s kraljem Feakov kar pomeni da tudi ni mogla biti njegova ljuba hčerka.

Da razjasnimo skrivnost osebe ženskega spola ki je prišla na obalo in vsekakor ni bila v nikakršni sorodstveni zvezi s kraljem Feakov, na kakšno ime je slišala. Njeno zvoneče ime se je glasilo Gerty Mac Dowell.

Ali je zgoraj omenjena gospodična (?) Gerty Mac Dowell našla Odiseja? Ne, ničesar ni našla razen če izvzamemo prazno školjčno lupino že prevrtano ki jo spravila v svojo torbico da ji bo drag spomin. Nato je odšla.

Kaj je bil primoran storiti Odisej po njenem odhodu? Odiseja je čakalo nehvaležno opravilo: moral je sprati blato s sebe. V bližini ni bilo nikogar ki bi mu pomagal. Prav tako se je moral sam namaziliti z oljem.

Vrnimo se k ljubezenskem trianglu v stotretjem nadstropju Hotela ptic. Zabava je bila na višku, vsi so plesali in sploh so bili kar se le da razigrani... Andrej je plesal z Beatrice, isto aktivnost je opravljal tudi mož z mesečno vozovnico; nikomur se to ni zdelo niti najmanj čudno, niti Beatrice.

Temni oblaki noči so se prelili v rdeče oblake poznega večera in velika dvorana se je razsvetlila. Potem je pribrenčal helikopter in oblebdel pred oknom skozi katerega so vrgli Ikara. Kabina se je odprla in iz nje se je priplazil možak, prav tako belopolt kot so bili vsi ostali modropolti. Oblečen je bil v belo ki se je grozno bleščalo in je bilo nekaj med smokingom in frakom; njegove hlače so bile kar se le da ozke. Navzoči so se spogledali in Andrej je imel notranja razglabljanja o tem če belo oblečeni človek lahko sploh sede; hlače so bile kar nenormalno ozke; vendar pa ni rekel niti besedice. Saj nihče izmed prisotnih ni spregovoril niti enega glasu. Beatrice ki je bila tam pravzaprav zato da nepovabljeni tujci ne bi vdiral k njim (nekoč je celo odklonila Sneguljčico samo zato ker je nebeški doktor našel sedem komaj opaznih brazgotinic)

je stala nema kakor vsi ostali. Prišlek se je nasmehnil, hotel je vzbuditi zaupanje kar pa se mu ni preveč posrečilo. Prisotni so mu sicer vrnil nasmeh, bolje rečeno nasmešek ki je bil plah boječ in kisel. Potem se je stari zarežal,

vendar pa se nihče ni zarezal z njim. Seveda je to vplivalo nanj in videti je bilo da je izgubil nekaj tiste zagnanosti in elana s katerim se je namenil osvojiti nebeščane. Ponovno se je nasmehnil in prisotni so mu vrnili nasmeh, plah sicer a ne tako kakor prvi. Vendar starega to ni opogumilo, nasprotno, celo malce potrlo ga je, vseeno pa je stopil naprej in začel deliti nebeščanom listke. Sprejemali so jih čeprav se jim je zdelo da bo to kakšna gnila finta. Nihče ni prišel k njemu in stegnil roko češ daj mi letak. Vseeno pa je razdal vse letake ki jih je imel s seboj in nihče ni ostal brez. Potem se je odpravil proti oknu; ves čas je hodil ritensko in gledal nebeščane a nihče izmed njih ni gledal vanj; vsi brez izjeme so zrl v tla. Kot zakleto, je pomislil. Ko je izginil skozi okno v kabino svojega helikopterja in odbrenčal so se nebeščani zganili. Čim bolj se je hrumenje helikopterja oddaljevalo tem bolj so nebeščani postajali živahnejši. Končno so začeli brati letake. Na njih je pisalo:

canadian club

canadian club is there & even in the most out-of-the-way places &

this world traveller sets the standarts in 87 lands & because it is the world's lightest whisky & next time you go to an unfamiliar place don't be surprised to find a familliar face there

canadian club gets around & introduce yourself & canadian club is there & even in the most out-of-the-way places &

this world traveller sets the standarts in 87 lands & because it is the world's lightest whisky & next time you go to an unfamiliar place don't be surprised to find a familiar place there &

canadian club gets around & introduce yourself & canadian club is there & even in the most out-of-the-way places &

this world traveller sets the standarts in 87 lands & because it is the world's lightest whisky & next time you go to an unfamiliar place don't be surprised to find a familiar place there &

canadian club gets around & introduce yourself & canadian club is there & even in the most out-of-the-way places &

this world traveller sets the standarts in 87 lands & because it is the world's lightest whisky & next time you go to an unfamiliar place don't be surprised to find a familiar place there &

canadian club gets around & introduce yourself &

Roger je sedel na stolu tik ob steni in srepel v strop; le včasih mu je pogled zbežal k slikam ki so visele nad njegovo glavo. Lepe moderne slike ki so jih naslikali miroljubni sodobni slikarji in vse so bile v svojih pravilnih in miroljubnih okvirih obešene s pomočjo žeblicev in kljukic na steno; nekatere so bile med dvema stekloma ki sta viseli na zelenih tapetniških nitkah; zaradi prepaha so se slike gugale, bile so pravi mobili. Potem pa je nenadoma priklovrtil Charlie Brown in napadel Rogerja:

»Zdravo, ali se ti ne zdi da ti lahko kaj pade na glavo?«

»Ah, spet ti ostudni zatiralec malčkov,« ga je pozdravil Roger. Ni vedel popolnoma kaj bi si mislil o Charlieju Brownu; veliko so govorili o njem in si še več izmišljali; res je bilo da je študiral arhitekturo in da se je v rosni mladosti rad igral s kockami iz katerih je sestavljaval stolpe in gradove ki so se vedno podirali ker so se preveč drzno vzpenjali proti soncu; njegove tete so prav v tej otroški igri videle blazen talent bodočega arhitekta in tako je potem Charlie Brown študiral arhitekturo; pa še nekaj je bilo: Charlie Brown je zelo rad igral kitaro in prav zato so ga tistega dne povabili v Hišo ptic čeprav v celem poslopju ni bilo ene stvari podobne kitari; še čisto navadne tamburice ni bilo najti. Poleg tega da je zelo rad igral kitaro je Charlie Brown učil različne malčke umetnosti ubiranja lepih melodij. Mučil jih je z različnimi prijemi s pomočjo katerih naj bi ubogi malčki izvabljali iz svojih prevelikih instrumentov zvoke ki bi jih z veliko domišljije in dobre volje

imenovali za parodije na Carullije Carcassije in včasih celo Sore. Zaradi teh malčkov so imeli precej povedati. Govorili so da si Charlie Brown vsake toliko časa privoščiti katerega izmed njih.

Roger je prešel v napad. »Lep pozdrav. Vendar pa ti moram priznati da sem te imel vsekakor za solidnejšega. Ti, pa v taki družbi. Strahotno.« Z roko mu je dal znak naj molči. »Sicer pa, kakor hočeš, vsak je sam svoje sreče klepar in je vse skupaj vseeno.«

Charlie Brown je stal na prvotni poziciji. Sklenil je roke in se s pogledom sv. Avguščina zazrl v strop, potem pa v prav živahen mobil ki je prav marljivo migal nad Rogerjevo glavo. »Nekaj ti bo treščilo na glavo.«

»Da, da. Prav imaš.« Roger se je zazrl v strop. »Seveda, seveda, spet ti preklicani klavirji. Jutri bodo morali spet poklicati mizarja da mu učvrsti noge. Saj stvar lahko človeku še na glavo pade. Saj so ga učvrstili pred dobrimi tremi tedni, ampak Zgornji imajo nekakšne čudne zabave ali orgije ali nekaj takega in ves čas plešejo prismuknjene plese in zadnji petek so si izmislili novo igro. Vrtanje nafte ali kaj... Takrat sem dobesedno zblaznel.« Vsekakor to sploh ni bilo res ker je Roger tisti večer prvič prestopil prag Hiše ptic, bolje rečeno prvič je priplezal skozi okno in tako vstopil. Sicer pa je tako storila tudi ostala tolpa ki je bila prav tako kot Roger in Charlie Brown in Andrej in T. P. prvič v njej.

Charlie Brown se je odločil da sprejme igro. Zato je rekel: »In kaj si storil potem, Rufius?« Kadar je bil posebno dobro razpoložen je Rogerja klical za Rufiusa.

»No, domenili smo se da bodo imeli zabave ob dnevih ki se začno na ,p'. Ponedeljek in petek. Dvakrat na teden ni tako hudo. Potem pa so si izmislili celo rajdo novih dni: teden pri njih je takle: ponedeljek poponedeljek predpredpetek predpetek petek popetek predponedeljek. Ampak ne morem protestirati, to bi bilo proti propozicijam.«

»Kaj pa tele odurne migajoče slike?«

»Hočeš reči ,tile karseleda ljubki mobil', kajne, dragi Charlie Bown? No, ko sva že pri njih, pravkar čakam da mi kateri izmed njih zgrmi na glavo.« Potem si je nadel obraz mučenika in s stisnjenimi ustnicami kakor da trpi peklenške muke izcedil: »O da bi že padlo! O da bi že padlo!«

Charlieju Brownu se je zazdelo da se ne udeležuje igre najbolje in sploh so ga Rogerjeve končne govorance močno spominjale na molitev za dež. Zato je odšel.

Roger je obsedel, potem pa se je zleknil in položil noge na drug stol. Vendar pa ni dolgo ostal v takem položaju. Začele so prihajati množice ki jih sploh nihče ni povabil. To Rogerja sploh ne bi motilo če ne bi tozadevno moral odstopiti stol na katerem je imel noge nekemu starinskemu in že fosilnemu starcu ki je bil kar se le da siv od mnogih let in použitega strupa ki mu ga je žena vsipavala v kavo in podobne zvarke ki jih je lastnoročno varila v prostoru ki ga je imenovala kuhinjo; videti je bilo da ves trup sploh ni pustil na njem nobenih posledic razen tega da je bil silno siv. Bil je kar precej debel in je imel v tem stilu kopico podbradkov ki so se valili sem in tja kadarkoli je vzdignil glavo ali pokimal.

Pa tudi vsi ostali sedeži so bili kmalu zasedeni in tisti ki so prišli med zadnjimi so morali posesti kar po tleh. Vsi prišleki so bili stari kot zemlja, vsaj tako se je zdelo Rogerju. Pogovarjali so se o hiši kamor so prišli in nihče od fantov ni spoznal Hiše ptic.

Vsi ti fosilni ostanki človeštva ki so prišli za njimi so razpravljali o hiši ki je mogoče nekoč bila Hiša ptic; z njeno takratno podobo ni imela prav ničesar skupnega. Dejstvo je bilo da so govorili o hiši kot o »čudni skrivenčeni bajti ki se samo po božji zaslugi še ni sesula v kup starih opek črvivih tramov in umazanih strešnikov.« Vsi so poudarjali da jih je bilo zelo strah ko so vstopili v hišo. Opisovali so pot skozi temačne in strah vzbujajoče hodnike sobe sobane in kabinete. In končno so se znašli v sobi kjer so bili tudi Roger Andrej Charlie Brown T. P. in ostali fantje.

Ko so srečno prišli v sobo v kateri so tako prijetno sedeli in se pomenkovali so začeli spoznavati portrete ki so viseli po stenah. Bili so portreti njihovih sorodnikov ali pa vsaj znancev; o vsakem so vedeli vse, sicer pa je taka navada pri starih ljudeh, in fantje ki so skrivaj prisluškovali njihovim pogovorom so se prav zares zabavali. Samo nekaj jih je motilo: nikjer niso videli portretov o katerih so starci govorili. Same moderne slike so visele po stenah.

Potem so vstopili lakaji — stari fosilni dedci, tolpa sestradanih človeških kreatur oblečenih v oguljene frake in v srajce ki so v dolgih letih porumenele, nekoč pa so bile bleščeče bele. Vsi so imeli sveče v zobeh in vsi so držali zobe v rokah, utrujenih in izmzganih.

Vsi so obmolknili in luči so ugasnile; sveče so bile tako edino svetilo ki je osvetljevalo čudno domovanje čudnega demona ki ga mogoče sploh nikoli ni bilo v Hiši ptic.

Iz gruče lakajev se je izločil posebno star in posebno fosilen primer in odprl vrata ki jih fantje sploh niso videli. To so bila posebna vrata ki so jih bili pred štirinštiridesetimi leti zazidali. Potem je lakaj spregovoril s tihim šumečim glasom, kakor pač govorijo ljudje ki so brez zob:

»To pot, gospoda.«

Počasi so se pomikali skozi vrata stara pol stoletja. Prišli so v velik salon ki je bil tam kjer bi pravzaprav moral biti balkon, vsaj tako se je zdelo Rogerju. Salon je bil mračen in sredi njega je stala dolga miza, praznično pogrnjena s težkim krvavordečim prtom. Pripravljena je bila za kosilo čeprav je bila noč. Vse je bilo lepo razporejeno po mehkem prtju: srebrno posodje in jedilni pribor in vaze v katerih ni bilo rumenih in sploh nikakršnih cvetlic. Sveče so bile postavljene kar na prt in topeči se vosek je kapljal na mehko blago in oblikoval trudno pokrajino, zasplo od borb z zimskimi viharji.

Nikjer ni bilo stola kamor bi se lahko človek usedel. Pa saj se nihče niti ne bi. Bilo je precej strašljivo. Lakaji so razpostavili svoja zobovja s svečami po omarah in se tiho ter diskretno umaknili.

Plameni sveč se niso in niso hoteli umiriti; nekje je moral biti prepah in migetajoča svetloba je bila edino svetilo. V tej svetlobi se je nenadoma prikazal invalidski voziček v katerem je sedela nekakšna spaka. Vsi so se začeli umikati in ves čas so se bali trenutka ko bodo začutili za seboj steno; njihov beg bo takrat končan. Voziček pa se je ustavil sredi salona. To je bilo že kar olajšanje. Iz njega je stopila stara ženska ki sploh ni bila spakasta samo stara je bila in bela od let in pudra. Bila je majhne postave, a ko je stala sredi salona razkoračena in z rokami uprtimi v bok se je zdela velika. Njena velikost se je še stopnjevala, zaradi migotajočih plamenov sveč. Nenadoma je ženska zaklicala z visokim predirnim in onostranskim glasom:

»Zabavajte se.«

Vendar pa nikomur ni bilo do zabave, kar pa ni motilo stare gospe in je kar odšla. Napetost je popustila in kmalu popolnoma izginila. Takrat se je začela orgija ugašanja sveč. Tekali so sem in tja, se vzpenjali na prste in se sklanjali ter ugašali sveče.

Tudi Roger se je udeležil igre: kot vsi ostali ki pa zanj v tistem trenutku sploh niso eksistirali: videl je le migetajoče plamenčke ki jih je bilo treba umoriti. Ravno je vzdignil roko da bi ugasnil svečo do katere je prišel nekaj malega pred gospodom z mnogimi podbradki, bil je mlajši in hitrejši, torej je sveča pripadala njemu. Takrat pa se je zavedel da je njegova sveča zadnja ki še brli in roka mu je otrpnila. Naj ugasne zadnjo luč? Bi jo? To je bila preizkušnja zanj in za vse ostale v salonu. Čisto vseeno je bilo kdo bo ugasnil svečo, to je bila le formalnost. Vsi skupaj so čutili isto, bili so organska celota, imeli so iste občutke istega strahu.

Takrat se je spet pojavila stara gospa, to pot brez vozička. Postavila se je pred Rogerja in srepela vanj. Čutil je ta pogled in vsi ostali so ga čutili. Vendar pa ni vedel kaj pomeni. Pretemno je bilo, pa tudi poguma ni imel da bi pogledal starki v oči. Ženska se je zasmejala: porog Rogerju in vsem ostalim. Roger se je odločil, vsi ostali z njim. Krč v roki je popustil, vzdignil je roko še više, vsi ostali z njim. Vsi skupaj so bili trdno odločeni da ugasnejo zadnjo luč. Vendar pa tega niso storili: sveča je sama dogorela; prepozno so se odločili.

Sveča je medtem že dogorela.

Sveča je dogorela.

Roger je sunkovito odmaknil roko, prav tako vsi ostali. Stara gospa se je zarežala z demonskim smehom da je bilo prav čudno ko se Hiša ptic ni sesula kot palača iz kart. Potem pa je v trenutku obmolknila. Tega ni pričakoval nihče. V sončni svetlobi ki je prav takrat prodrla skozi zastore je stala pred njimi stara ženska in se jim nasmehnila. Boječe so ji vrnili nasmeh in starka je nekaj časa molče stala sredi salona. Potem pa jih je toplo pogledala in prijazno rekla:

»Dovolj je za danes, otroci. Pozno je in zapreti moram.«

MATJAZ KOČBEK

kratki posnetki
s festivala
nekjenakugli
sodelovali so
tovariš kristus
gospod maks
gospod angel
tovariš krstnik
triindvajset
janezov nato vi
in malenkost
snemanje je
bilo drago
zato ostali
niso navedeni
ne vrtite
posnetkov z
največjo
jakostjo ker
lahko

eksplodirate

Tri drame na en mah ali tisoč možnosti tudi za krojačka

gasilci mirno špricajo vodo čez zid
ob koncu ploščadi kjer je pepel
giordana bruna
sedemintridesettonske diesel lokomotive
vozijo brez prestanka
gora v daljavi je umetnina mojstra
za lepenko upokojenega oficirja za
zveze in konspiracijo
noge si umiva tolpa soboslikarjev
nekdo pretepa nekoga v zraku

živela je gospa ne-la
bila je normalna gospodinja
s frižiderjem z belo mizico
za ličenje katere pokrov se vzdigne
in se prikaže ogledalo
možu je odrgalo glavo ob neki prometni
nesreči ko se je vračal z ribolova
njeno največje bogastvo (za katerega
ni vedela) je bila kepica
majhna kot tuberkulozni pljunek
ki pa se je širila z brzino fantoma
da je kmalu močno zahrkala
in izdihnila
kepico so ji izrezali in jo dali
v epruveto kepica pa je bila
zelo agresivna izrinila je zamašek
in zavzela ostale epruvete in
ibm računalnik je izračunal
da je gospe ne-le že sedemnajst ton

al tu je fajn za našo kamuno k'je
dabila merkator štacuno

pojavijo se trije tovariši
prvemu gledajo kosti izpod
obnošene obleke in ob vsakem premiku
mu pade iz zelenega mesa črv
pri padcu zarjuje kot človek
drugi ni nagnit suh je
in pozna se mu da si je opomogel
od rahitisa šele s konzervami unre
oči mu dirjajo naokoli pozna sofiste
in poročen je mazohist in predvsem
ima veliko številko noge
kar mu onemogoča prosto gibanje
poleg tega mu pa še smrdijo
tretji je krojač

* Metuljček cekinček,
ti potepinček,
kje si pa bil?
Na uredništvu Problemov,
črn frak
sem na ritko dobil!

in nenormalen za oba ostala
jaha praznino okobal
vzame vrv in se obesi na najbližjo
vejo
kraaaaaask

vrv se je strgala
ostal je živ in zaradi tega
vam ni treba s kompasom v lurd
oglasite se mu z majhno razglednico
in znamko z motivom lepe živali v barvah

Telefon

raztrgala je dogovor katerega sva
sklenila ko sem začel premetavati
črke zapustila me je golega
noče več moje kože noče
več mojih načetih ledvic
ne diši ji več moje spolovilo
skratka odšla je in me zdaj
mori po telefonu da bom
do konca v tem usmrajenem balonu
vijoličastem in svetem
dišečem po limu iz človeških kosti

igrala sva se po možganih
ob ribniku na stelji
nerojenih otrok
ljubila sva smrdeč zrak
poljubljal sem se z njo v sanjah
rokoval sem se z njo v
obliki krompirja hrenovke ščetke
skupaj sva opravljala potrebo
sprehajala sva se po mestu zmajev
in gledala v daljavi plavi bar
in vrtečo se iskro

obtožila me je da se bo
naselila v drugem in da mu naj
kupim venec da se odlično razume
z njim in da je veliko bolj srečna
kot z menoj
kot eden izmed mirnih občanov
ki se ga včasih samo napije
poščije v kakšno vežo
otipa kakšno služkinjo in
ukrade steklenico mleka
sem odšel na pogrebni zavod

plačal uslužbencem liter vina
in se pripravil na boj z balonom
kajti stvari so take kot so
in nočem biti konj ki
zarezgeta ob vsakem truplu
konj

prдне

enkrat

dvakrat

trikrat

štirikrat

petkrat

stop

alarm

Stanje

kupujte dnevnik
sveže novice
polzela nogavice
dodatek za upokoјence
paradiž za športnike
intervjuji sporedi
raznih radijskih postaj
pikantne fotografije
najbolj znanih ptičk

s platna roman o
veliki ljubezni
donalda in alice
kriminalka perry mason
posnetki s karnevala v
rio de janeiru študentske
demonstracije v berlinu
komentar franza schulza
novice iz sodnih dvoran
peterica blagajnikov v priporu

in

na zadnjih straneh poročilo
o zločinskem umoru F. S. ki
je na zverinski način pobil svojo
družino 17. tega meseca ko se je
vinjen vrnil domov odpuščen
je bil iz službe zaradi
pijančevanja in surovosti nad
tehničnim direktorjem I. M.-om
I. M. mu je rekel da je pijanec
in da ljudje kot je F. S. ne

spadajo v to podjetje in da ga
predobro pozna iz NOB

potem je šel domov in najprej
odsekal glavo šestletnemu I. S.-u
s sekiro ki niti ni bila najbolj
nabrušena in je zato pri svojem
drugem sinu osemletnem A. S.-u
uporabil dedov francoski bajonet
sin je kot izgleda umrl šele pri
štirinajstem vbodu svojo osemnajstletno
duševno zaostalo hčerko R. S. je utopil
v novem vodnjaku za katerega je prosil
osemnajst let
potem je eno uro čakal na svojo
šestipetdesetletno ženo B. S.
in jo med glasnimi klici
prasci prasci pribil na hlevska vrata

dnevnik dobite v vseh naših kioskih
samo za 50 par po naročilu in predplačilu
vam ga dobavimo že ob šestih zjutraj v
posteljo berite uživajte sodelujte

Dragi Janez

z dunaja v kranj

ne vem ali bi ti pisal o ptičji
ali podganji
perspektivi

nedelja je
gospodov dan
včasih ti prileti kakšen valček v
glavo kjer umira debelo bebe ob
gösser pivu ostali člani družine
pa uživajo ob pogledu na sorajino
rit ker ji je veter vzdignil krilo

heroji me spominjajo na otroška leta
(puberteto sem imel zelo
težko in dolgo)
na popaja in špinačo
sicer je res da je polovica
herojev že trdnih kot bron

toda občudujem jih zaradi velikosti
lege in zdravja

všeč mi je med našimi ljudmi
tako naravni so da zelenijo
tudi čez zimo
všeč mi je med našimi ljudmi
do petega himničnega speva
ko vsi okoli mene vidijo smrt
samo jaz ne
oči jim padajo iz jamic in
dupline bi ustrezale za mini
nadomestek kjer stane partija
golfa tristo dinarjev in to
z angleškimi palicami
všeč so mi naši ljudje
če ne berejo
všeč so mi rdeči črni vijoličasti
zveličani pomečkani
všeč so mi v vicah
tukaj so po izčiščenju prijazni
vsaj do potega z vrvico
drugače pa zbirajo znamke in kamne
in tone svetina je rekel da ima
človek hobby ker je del kozmosa
kozmos se konča v gornji radgoni
ker je tam proge konec
most je šel po gobe mogoče ga
srečaš na pokljuki zgodaj zjutraj
po deževni noči in kadar
kaže higrometer 70 odstotno vlago
lep pozdrav iz daljav

Pust

kakec pri kakcu palača
pukec pri pukcu vietnam
umetnik je aktivist
snob je pozitiven
frizerji so negativni
med njimi ni telefona
spolni akt ni televizija

klinc pa zgodovina
poznamo tudi umetniški akt
samo poznati je treba čas
v katerem krulimo
jaz imam darvilco
ti si lep grm

Fidel.

Recibí la carta a Pío, y por lo estar impregnado de su contenido, me parece que es un documento de la categoría, por lo menos, del de Boulesteix, y con toda seguridad será un prototipo histórico. Hay quizá porovique algunas referencias sobre todo las algunas altes referencias, pero, ya lo deca deca, la política de fusión es la mejor política. El resultado final será magnífico.

Es fantástico que ya podamos ir a Monzón. Ya de hecho tengo una columna al mando de Israel operando allí donde me deposité. No tengo noticias directas pero los que me llegan de terreno indican que como fondo con 7 soldados, con zolta luego, según algunos, tan ya 80 hombres. Pero lo que es el capitán, ponle un nombre para mi agente a leer y le pido a algún lugar. Sobre la tropa más ya te habra hablado bastante, como lo está hecho en caso en todo, es un campo actual. Para saber quién reparte la felicitación por el documento. Te dije que ningún cuadro al intento de haber demostrado la posibilidad de lucha armada apoyada por el pueblo, en América. Ahora vas por el otro camino más tarde de ir a uno de los de América que después al poder por una lucha armada multitudinaria.

De

S. M. enero 6/48 P. U.

oplojen z marilyn monroe in
oscarjem wildom
sestra vsak dan zamenja rjuhe
v nedeljo dvakrat
ker so obiski
doktor jemlje morfij
in odhaja skozi omáro
v sobah pa smrdi

čas je napet dežnik in nič drugega
svet pa trepeta
sicer pa lahko greš v san francisco
lahko greš na breg reke kjer ni čolnov
ali pa so
ali pa na lipo kjer so steze tesne
kjer se bo vlegel na panjsko končnico
in premišljeval o evridiki
zame je to legenda spomina
samo ne oblegajte lipe
prosim vas
lezem po dnu
oblegam zadnji dim
napadam brate
ladja razpada voda narašča
jagnje vrešči utopim ga
tudi jaz imam kaligulo
in borim se z njim
sicer pa voda ne gori
vsi gledajo smrt laboda
nihče pa smrt goloba

nekdo se je domislil in ukazal
vsi na ladjo
takrat je bilo polno sonca
in žalostnih zvezd
goli starci
so si ogledovali noge
trgali steznike
žgali nogavice
in ustvarili čudovito žensko
sedela je na travniku
iz prsi in med nogami
se ji pokažejo roke
ljudje se tepejo zanje
nekdo gre po transparent
ga vlačijo okoli s trebuhom
nekdo jemlje stvar resno
in še ta ima bombo za pasom
seveda se to tiče tudi seksa

eden pa je spomnil na barvo
sklenil je da jo ukroti
drzen je bil in pogumen
in mlinarjev sin
silila je barva skozi reže

se mešala in postala vedno bolj čista
po razpadu je zavejala
skakala je po kvadratnih oknih
se množila
se sproti seštevala
in postala normalna
sparila se je z ritmom
čudovit ritem

kadar hodiš po gozdu
kadar gozdovi zašumijo
takrat si in nisi v gozdu
in sediš ob reki
in loviš z ušesi šume
in se napajaš ob truplih
ki jih sproti rojevajo valovi
takrat si in nisi v temi

zaganjaš se v luč
preko vrb ob reki
z umazano brisačo okoli trupla
in kopico letnic na čelu

takrat se ponavadi pojavijo čolni
z jeklenimi čevlji dirjaš po obali
in si izbiraš čoln
toliko časa da opaziš
da sedaš v čoln teme
ki te odpelje v še temnejši gozd

trenutek miru v hlastajoči tišini
te povrne na stopinje
petelinja perut se ti stopi
sam se vračaš skozi prazno mesto
tod hodijo samo kurenti

Na kolenih

takoj pridi dol potrebujemo te
v stiski smo
krvavi smo
obupani
prosimo pridi
in odreši nas če ne se bomo poklali
do zadnjega
zaradi goveda in ovac
trave koles gume
pridi
naučili se bomo ljubiti po tvoje
in ti po naše
šli bomo na brezje in bled
če hočeš bomo odšli krast kože

na deželo in jo naredili sveto
pridi
izpili bomo zadnje vagone
pokadili zadnje liste
pridi
vse ljudi bomo včlanili med vernike
spoznali te bomo z besedonosci
pridi
jedli bomo mesni doručak in juhico

ali si slišal
junoš
zlezi z drevesa
in se ne delaj
norca iz nas

Lojze

je šel v bolnišnico
z zelo slabimi občutki
ker je vedno govoril da
je to vse skupaj ena bela
banda ki samo gobca in
se zajebava z nedolžnimi
občani posebno s tistimi
ki garajo da se lahko potem
oni afnajo po hodnikih
zmeraj je še dodal da če
bi bil on gor bi jim že
pokazal

govoril je tudi da je
verjel samo enemu doktorju
in da je bilo to leta 42 ko
so bili še vsi tovariši in
da je doktorju priznal da
mu je bilo vseeno težko ko
je sam postreljal sedem
belih s svojim šmajserjem
ko jih je zalotil pri
župniku na večerji
žal mu je bilo da mu ni leta 44
taisti doktor nogo odrezal

slišal je da zdaj živi v švici
tam je bog i batina in da ga
kličejo sinjor dotore
zmeraj mu je težko pri srcu
in v pesti kadar sliši italijansko
gobezdanje ker mu je italijanski
minomet raztrgal nogo in ker

se mu je hčerka lansko poletje
skurbala v portorožu z makaronarji
na splošno mu je ob morju zoprno
od takrat ko mu je zveza borcev
plačala teden bivanja v njihovem
domu in ker so ga ostali zafrkavali
da je postal samotar in ker mu je
jože bivši politkomisar med krohotom
drugih povedal da je tako ali tako
z eno nogo že v grobu in pri tem
vihtel lojzetovo berglo visoko po zraku

lojze se je včasih spomnil na frančko
svojo ženo ki jo je povozil kamion
48. leta ko je bila dežela vznemirjena
zaradi ruskih tankov in podobnih stvari

umrl je z bolečinami v prsnem košu
srce je odpovedalo ob dveh zjutraj
in ob štirih je že ležal
umit in počesan v mali sobici na
koncu hodnika bolniki pa so bili
vznemirjeni zaradi kričanja da
jih bo nekdo vse postrelil
potem je lojze zaprl usta in
se preselil k svoji frančki nogi
in domobrancem in jim pokazal
kaj vse je lojze spoznal in
kaj zmore

Akvarij

Rodil sem se na predvečer
oktobrske revolucije
v mestu ki ima poleg stadiona
hale tivoli rotovža še lep kup
gostiln bifejev in živalski vrt
imamo tudi skupščino in tajništvo
za notranje zadeve
malo ven iz mesta je tudi
umobolnica

načrt mesta je dokaj jasen
ker je delano vse po načrtih
imamo razne biroje ki merijo
koliko je ljudi in
ali je dovolj tovornjakov za
odvoz smeti in
če je dovolj strihnina za deratizacijo

mene poznajo samo iz spisov
za narodno obrambo

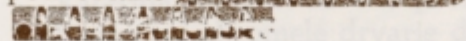
po njem plavaš kot v pivu
v katerem je utonila ženska
ali pa v slabem vinu
ki te naredi bebca
in te očistijo šele farčki ti
pogumni mladi lepi fantje
kot bi dejal rajnki dedek
pa čeprav je bil mežnar celo življenje

včasih imamo tudi kakšno premiero
v našem narodnem gledališču
da lahko stare dame uživajo ob
prvi pavzi v prvem nadstropju
ob vinjaku in filter cigaretah
nekateri vzamejo stvar tako resno
da se ga potem nažrejo in debatirajo
o življenju in smrti (kar je tipično
za to mesto)
pa čeprav je bil na sporedu
matiček se ženi

na cesti te včasih pljune star pijanec
in potem vpije ne roko na spomeničarja
za vas je dogodek če se neki pesnik
skozla na spomenik
ali če buzerantje posilijo moškega
pod tromostovjem
ali pa če si neki funkcionar položi
roko nase in si utrga glavo

in kam z mano kam naj grem
iskat prijatelja kateri ne bo
padel v nezavest
če bo srečal hamleta
ali pa naj grem k naši vodi
in opazujem skozi zadihano šipo
v alfi romeo kako se raztegujejo
kraki petnajstletne žabice

ne šel bom na našo sveto goro
pod oblake

potem pa si kupil stroj
za vlivanje plastičnih mas
priročnik za tajeenje davkov
srebril bom križe na cerkvah
pobarval oltarje z rdečo
mikrofone pa z zlato barvo
nato pa se bom pribil na kakšen žerjav
in se blaženo smehljaj

Fantič moj kod si hodil kod si bil kod si čeveljce rosil

pride ura nespečnosti
po izvotljenih kosteh
rigajočih rajanje vidovo
stopljeni vitezi z lavrice
dotolčejo kosmatince rosinante
tiho stoka usnje ko ga kri mehča
glava postaja zelenjadni vrt
oči škilave jajca kilava
lobanja balina
kot glina z dobrim vinom
mavčne noge hrte lové
dlakav sem kot rdeče ribice
noge prehitevajo medenico
med medi
luč blešči
reka hira
naj se stegne hrib
ki žalostno zaostaja
sredi razparanih hlač

postelja obleče nagca
v vrelo vodo mečem skopljenje
v urah
ko plinska dvigala žvižgajo
švigajo po vretencih titanovega žrela

sem vodovodna cev
ki igra na gosli
penečih se jabolk
zorim v kupu perila
v turkovi gmajnici
prične se karneval bolnikov
s kostmi v srednjeveških strgalih
globoko pod zemljo zeleno

katarina in simon
dva ročna rokodelca
čepita na kositrnih kahlicah
postava postana postava
katarina konjem zasedo postavlja
simon pa ohromele drvarje davi
gospoda kolca
sloga slači spolovilo

sede v gazo povite
moje najgloblje ljubljene
mahajo mi v pozdrav
z zbranimi deli
zgodovine izsušenega grla odisejevega
in bljuvajo zašiljene svinčenke

lepo negovane kot majsko pokopališče
vsaka s svojo svečko spominčico
milo ližejo svojega
brambovca ljubljenega

zažgem platno dojenja
kukavica zakukuka
topič počí
glava se odloči
že spi dete sladko
svinec pordeči
štefan obleži
nastopila je ura
moje nespečnosti
glava je nevarno lahka
vrat mehak
zajčje srce
trdo telo
ura polnočna
mati strahov
klek se odpira
babe požira
splahim se teme
zaprem oči
konec
in počil je lonec

Škofjeloški kruhki škofovski zažgančki

I. vrtna utica
nekoč
ko si je dal prst iz ust
in roko iz hlač
je zaukal prav po kmečko
in se spotaknil ob krtini
tej mali hišici krtovi
lepo je zadehtelo
in bila je vrtna utica za dva

II. zgodnja jabolka
kmalu bo cvet
in nato še sad
češpljo trikrat premeriš
in vrt se zamaje
da klopica zdrsne
kot gugalnica
s peško težko naokrog

III. krčma pri miholu (1722)
ogrnjen z vampovim površnikom
sem izpraznil
turško nožnico
pri sisku zaplenjeno
in v džezvico zavarjeno
s starim miholom sva voliče
gnala
in si ju s koruzo trdila

IV. mrč
pavel si cvička nataka
mira mu baretko natika
do vrha se s kislino slini
in dvotirna proga
ga v belo vas zapelje
v mrču trčiva
pavel sabljo zavihti
in brke namoči

V. osovnik
namlačeno travo
vlečem v hrib
krava mrči
in uporno molči
gobomilo poljubim in
se mi želja izpolni
mravljinec mi za pasom sedi
in tiho brenči
sem kot zamožna deklina
ki jo pas tišči

VI. spominčice
mrena mi pade z oči
v utici se divji petelin mresti
španska muha mi
v zlatem kolku leži
muharček lepo zapoje
voda se prebudi

VII. pri kroni
zlezem pod sod
črnega piva
računam na prste
štejem ozvezdene ženice
v meni gnije muža
krčmarica k pavlu
v sod leze

HEJ, LJUBLJANCI ZASPANCI

ADAM RAVBAR

HEJ, LUBLJANCI ZASPANCI

ADAM RABBAR

v moji kuhinji
in bila stvarna
v sod lexu
II. zgodnja jabotka

kol gugalnica
s tekojočo vodo

Uglaševanje pihal na pokopališču

v spomin padlemu brambovcu gottpieldu

zastave dajejo v grob
zastava noče v grob
tretjič jo dajo v grob
zastava noče v grob

trebušček raste
sodarjev franci
platonu vezalke stroji
zvilo ga je na neki majski proslavi
vsega zverženega ga nosijo na blazinah
čreslovina mu teče iz ušes
profesor kobila mu z medom
grčasto trtico mehča

pajek zaigra na trobento
vsi razumemo navodilo
na počivališču št. 781
si sezujem opanke
v cinasti rakvi
betežni bet zacinglja
rak mašuje na rakovniku
nesejo jo jožico
mojo raztegnjeno kožico

kapelnik črno kapo napihuje
vsa godba pod oblaki
svetleče trobentaško zlato
razpihuje
tiho jo nesejo mimo
rakev poplesava
sokol mi plane v koleno
mati mi izvleče glavo
kremplji se mu zapletejo
v kosmata meča

nastopa še sestrin vnuk
ki nabira žabji mrest
in se žoga v brestovem gaju
žoga vzfrfota
palček zacepeta
tudi on bo šel za mojim pogrebom
s pikapolonico v krušnjaku
takrat bo že dobro obrojen
in z rahlo obušesno slinavko

judovski snubec je pelina dobil
po morjevidu se ravna
in ogrsko repo v hlačah drži
je v ponos pionirjem
kot bog spanja je
ko prst sselja

bil je član tajne bratovščine
ki je petnajstega maja
vino v kuzlah skozi moravče
tovorila

Konjski tat

I. MAJA

razjaha kljuso konjski tat
prišel potonjeno letino je reševat
malho je razgrnil in omamljal vaška pretepala
v kamrici si je maja podobico v stekelčku
na dojko tiščala
ljubil sem jo ko je pri koritu
konjem repe v kito pletla
maja moja maja te bom prav zares razstavil
prav dobro te poznam
kako travo skozi žgance zatikaš
in fantaline v naftalin ovijaš

o maja moja maja boš pa res moja

II. SESTRICA

nikdar ji nisem upal povedati
da je podobna konjskemu tatu
sedaj bo prevoznika vzela
in zlodej oba
in krma bo ponovno ovodenela
kot takrat ko je moj oče sina dobil
in kobilo fukso bo sedlo tiščalo

pojdem drevi na vas
pandurjem polhovke spodmikati

III IVAN

bil je ljudsko reklo
policaj in dva gonjača
to je najhujša frača
ivan je žir nabiral
za jesen v škorenjc ga baše
in srčno rad je v sodu
panje barval
tobakov list nad domačijo tli

ivana pa pošljejo učiteljevat
v lukovico po rdečo kukavico

IV. KONJSKI TAT

konje rad izmuznem
ciganu aliju
rad na citre zabrlizgam

suho brašno ljubicam
in domovini
sem konjski smrad
ko švignem čez osat
rad z majo kopam se
v soparnem sodu
les se napenja
voda razgreta

maj je maj

V. RDEČA DUNJA

debela tamariska
moja gola odaliska
položil sem te
na judov les
vnel sem ti kožo
enooko strašilo naju gleda
v visokem ljubljenju
zvesta mi boš do groba

lična z umitimi kostmi

VI. OLAF (ali viking na pikniku)

po resljevi si mesarje mlatil
pri potočku si si moči nabiral
regato si na peščino zvabil
in na debelost si pozabil
ko si z vinsko rutico
pri maksu strašil

VII. PRIJATELJU

razbili so panje
in zažgali mlade čebele
lan je razmočen ležal v živem apnu

ob svitu
so ga zašili v vrečo
in položili stot na lesu
da je sadje zavrelo
blazni korotan je cizo pohabil
da so mušice zabrnele in odletele

Pasji rodovnik

izpulil sem klobučevinaste
roge podivjanemu volu
in zdvijalo je kot da
bi mu žerjavico osedlal

izžgal sem rodovitno sredico
in zalil z otrdelim drobirjem
zavil sem preko polja v goró
bil sem kot zamaščeni oproda
s sesirjenim srcem
10 s sekiro za klobukom

srečal sem poglavarja
zahodnih panjev
vosi sem mu drago prodal
vesela sva se napotila
navkljub vsemu
zapodila sva se čez plot
kot vihar krvav
kravam sva vimena nategnila
v silni naglici sva kotličče
s prepotenim mlekom napojila
vrata zacvilijo
dekla vzdihne
hlapec hlače išče
24 gospodar se iz postelje vali

izmeril sem prosti pad
pod podbojem sem mornarski
vozel zavozlal
osti sem varil v
trdečem siru
pripravljaj sem se
na obiranje ribeza
pomagal sem očetu na podstrešje
s petrolejem sem stopnice
podmazal
34 čakali smo naježeno mrcino

s pastirico sva
brala pesmarico
se ljudske modrosti
38 na pamet učila

kako silo storiti redovnici
kako konje pritihotapiti
k ljubici
kako na veliki petek
43 s kolarjevim pomočnikom grešiti

pozabil sem začetno besedo
zmešal rimo
pohabil lepodonečo
dolenjsko koračnico
dekleta sem vabil na slamo
govoril jim da bo grozdje
letos kar samo v sode curljalo
da bo mrak vse krave debele
ožel da jih bo še preveč
53 da bo drevi kar sir na mizi

Romanca napredna dan prve
internacionale

SLOVENSKE PONORELE

Noč na Turškem

ravi sem preko polja v gorō
bil sem (sramna kuga) oproda

10 s sesirjenim srcem
s sekiro za klobukom

po vsem tem
ko se je živina
sodavice nažrla
je še ulanec katarino zapeljal
jokali smo dve noči
katarina je z ulancem šla
nikdar je ne bo več nazaj
8 jokali smo še nekaj dni

kavam svo vimena nategnila

o moja katarina kotliče
moja ljuba katarina
na tvojo nesrečo še malo vina
morda trpiš
morda te je prebrisanec
zamorskemu kralju prodal
za prgišče zrcalc
in grbasto kamelo
morda le za suho južino
in nato hop nazaj
v domovino
za mizo kadečo

21 s polno mošnjo in usti

o katarina mojā tu na podstrešje

vem da moraš v turški kopeli
v turški kopeli
34 za sedemintridesetimi morji
skopljenje briti
brivcem hlamudračē
v žolču prati

o katarina katarin'ca
30 o katja mojā

kakor bi se ti redovnici

zbral bom fante
ki so srca vaška
na tuje prodali
43 devet mesecev
bomo sabljice kalili
in nato planili
ter vse paše pobili
glave jim bomo ostružili
vinca vanje natočili
tebe oblekli
bil na slamo

42 alabastrne postelje odgrnili
in se zasanjali v turško noč

da bo mek vsa krava debek

ob meni boš sedela
44 in po tuje ljubila na mizi

ko domov bomo prijezdili
čez šest žvepljenih morij
vsi bodo na kolenih
domovini sem devico vrnil
na spomlad naju bo podlogar
o katja mojã
51 za hlevom poročil

Romanca, napisana na dan prve internacionale čebelarjev na Spodnjem Gorenjskem

odtrgam si kosmati rep
bičam steklasti med
glavo zakopljem za
bližnjo ogrado
hladim se v veži
kjer prav po pasje vleče
štefka od bolečin
za križem gleda
odprem si čelo
izvlečem želo
11 v čelado marmelado točim

zaspan se prodajam
dekleti kockata
kocka pade
hlačam naramnice popuste
napihnem želodec
želod odplava papa
prvič te poljubim
trdno se zatakneva
drugič me poljubiš
bard piščal pogoltne
22 rečeva jim papa

že drviva skozi noč
sva kakor piš
ki alojzijeviščnike dramim
na iskrem vrancu
v topotajočem drncu
iskre tkanino žgo
29 kakor piš tralàlà

hop preskočiva muro
pri ogrih že pečenke diše
dolga bo najina noč
trdo je sedlo

zjutraj si v
žvepljenih parah srce
36 omehčava

mladega ogra pokosim
pade prva straža
goli maharadža
citre vrti
vrtnica mi v nozdrvi
cveti
lase ti položim čez prsi
večno nori bard naju sledi
sledi mu zmešava
tajno sporočilo po slu
odpošljeva

LEP POZDRAV VSEM
49 POGUBNIM ČEBELARJEM

Žveplo pod oknom diši

peklenšček poropota
zabije me v strop
prišli so me iskat
brki zaustavijo rast
sklepna tekočina se
v apnenec spremeni
oči iščem po žepih
loteva se me zmeda
9 zunaj čaka me zaseda

ne dam se tako poceni
stisnem grebljico
in rep med noge
izmolim hitro naučeno
modrost
žena
in otroci se tresejo
boje se da me ne odnesejo
bil si hraber mož
si rečem
v gnoj si metal nož
in prvi si pri farovžu
22 gasil

zakolnem da leščerba
zagori
vse boljše orožje odpove
zapojem si naglas
potreben mi bo poslednji las
28 pomislim na šestero mojih

peklenšček zaropota
zvije me v kotu
domači mi planejo za vrat
v jok in stok
sto hudičev
kislico jim dam piti
slovo je težko
dolžnost je slepa stvar
37 pogum pa že kje dobiš

planem v noč
blazen od strahu
pobijem vas
odrobim vam butice
na kup jih zmečem
in dolijem vitriol
44 planem v noč

potonike trde ob oknih spe
repa počasi raste pri sosedu
slama se suši
živina tiho smrdi
blazen od strahu trdim
rahlo po žveplu zadiši
51 peklenščka pa ni in ga ne bo

Gusar Leon in tetka Koretka

ali noč ima svojo moč

zvoni zvoni
tabor spi
lun'ca se gunca
julija sem šel
5 z julijo na silbo

plavam v morju
vino v meni
8 vrti se mi

vodič kamelji
je kot hudič
malček joka
zlobec strelja
ostre zobe
nastavljam na kožo
15 obrt cveti

prodajam lubenice
sladke ljubice
krhlji se cede
19 brada je rosna

potlačim dekle
zasopljen se vrnem
v šotor
23 zaspim

sanjam grdo
zjutraj me je sram
stopim h koritu
namočim glavo
kopno zapustim
29 jadra se napno

jadram z jadri
morje móči moč
napne se vrv
33 obvisi mrlič

leon spusti sidro
tetka na dnu leži
in obleži
leto mine
sekira skozi vrat
39 zdrvi

glava se zakotali
41 leon izkrvavi

Kako je Mižek Figa norice dobil

3 živel je čevljarček. imel je tri sinove. živeli so v majhni hišici za devetimi gorami. za devetimi morji. nekega dne je oče poklical k sebi svoje tri sinove in dejal.

vrnil sem se z polja
v peškah sem prinesel
olja
poljubim kadečo skledo
v svinčenem ogledalu
odložim mastno pokrivalo
odprem čreva
dela se večer
tiho zatrobim
13 oderem telo

ljubica vriska
žimnico pritiska
zaželim si jo
olje ohladim
starši leže
v kleti
20 straši

približam se ji
tiha sope
23 diši

odprem jo
ječi
26 spi

odplazim se po pasje
vzamem gobo in naboje
ogrnem vlažno kožo
odtrgam rožo
podboj zacveti
32 dani se

zagazim čez plot
poznam pot
prihajam bliže
36 vas je vse niže

razvežem nahrbtnik
gobo osušim
že diši smodnik
kosa gre skozi vas
hlače odpnem
cevi hladi
petelin zakriči
44 kosa se v polje zakadi

*Mi čvrsti Slovenci smo, gremo na boj
Za pravdo, za dom, za cesarja,
Zakonu domačemu viteški roj,
Protivnemu groza viharja.
Obraze bojari nam hrabrosti blesk,
Desnica, če vdari, razruši ko tresk.
Ude trum ločimo,
Grade naskočimo,
Tabor pred nami drobi se ko pes'k.*

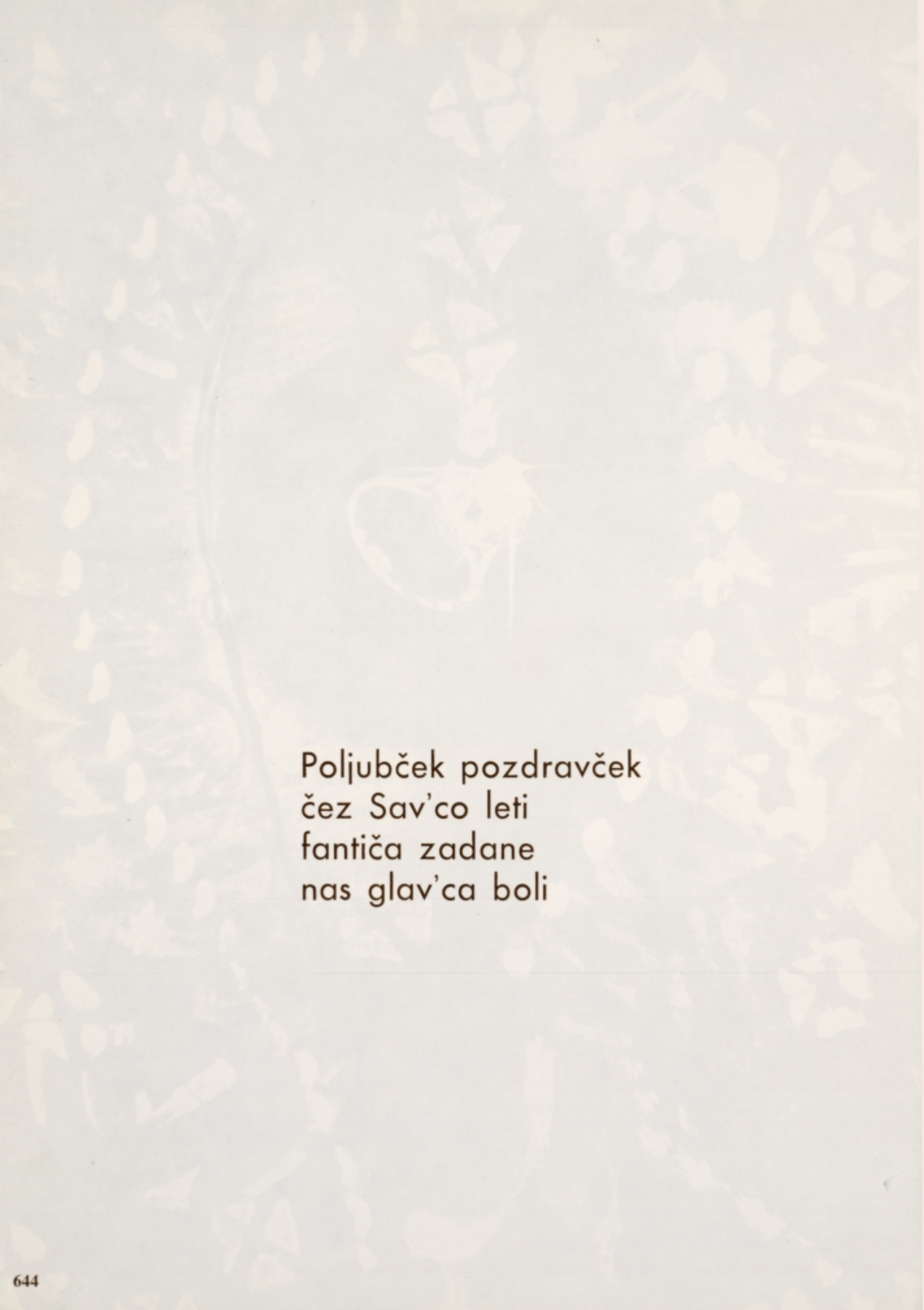
DOMOLJUBNE ELEGIJE

*Naj bo ga ko listja sovražnika broj,
Ko trave po gorah slovenskih;
Srdito razkačen pripelji ga v boj
Sam vojvoda brezdnov peklenskih:
Če trdega snopja skrbi te nasad,
Mlatiče slovenske povabi na mlat;
Radosno vrisnejo,
Krepko pritisnejo
Udrijo srčno, ne štejejo klad.*

Jovan Vesel Koseski, Vojaška

Poljubček pozdravček
čez Sav'co leti
fantiča zadane
nas glav'ca boli

PROBLEMI PROBLEMI PROBLEMI

v prihodnjem letu:

št. 73-74, januar, februar: *Sociologija*

št. 75, marec: *Literatura*

št. 76, april: *Filozofija*

št. 77-78, maj, junij: *Literarna teorija*

št. 79, julij: *Literatura*

št. 80-81, avgust, september: *Filozofija*

št. 82, oktober: *Literatura*

št. 83, november: *Literarna teorija*

št. 84. december: *Literatura*

Problemi, časopis za mišljenje in pesništvo, sr. 73-74

PROBLEMI
PROBLEMI
PROBLEMI

sociološka številka

V zbirki Znamenja (založba Obzorja) izideta knjigi:

Dane Zajc:

Ubijalci kač

Andrej Inkret:

Esej o dramah Dominika Smoleta

